

Стенографски дневник

НА

2. заседание

Сряда, 2 февруари 1949 г.

Открито в 15 ч. 30 м.

Председателствувал подпредседателят Атанас Драгиев.

Секретари: Ефрем Митев и Тодор Тихолов.

СЪДЪРЖАНИЕ

Съобщения:	Стр.	Законопроект за водостопанството. (Първо четене)	Стр.
Отпуски	4	Говорили: д-р Петър Пачев	9
Законопроекти	4	Илия Радков	10
Дневен ред:		М-р Кимон Георгиев	12
Предложение за одобрение на указите, издадени от Президиума на Великото народно събрание за времето от 6 до 31 януари 1949 г.	4	Дневен ред за следващото заседание	15

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни) Присъствуват необходимото число народни представители. Откривам заседанието.

(Отсъствуват: Александър Миленов, Александър Ковачев, Андрей Михайлов, Васил Василев, Васил Мавриков, Венера Клиничарова, Веселин Дашии, Вида Василева, Горан Ангелов, Господин Гочев, Грую Палукчиев, Дойчо Чолаков, Дончо Сербезов, Дончо Досев, Дочо Шипков, Елена Гавраилова, Елена Илиева, Жейна Хардалова, Иван Евтимов, Иван Попов, Иван Делев, Иван Масларов, Иван Наков, Иван Тодоров, д-р Игнат Емануилов, Исмаил Сарходжов, Йордан Петков, Йордан Попов, Йордан Костов, д-р Константин Мичев, Костадин Велев, Крум Миланов, Людмил Стоянов, Никола Минчев, Нисим Исаков, Петко Лалов, Петър Бабаков, Петър Бомбов, Петър Ковачев, Руся Петкова, Сава Дълбоков, Спаска Воденичарска, Станю Василев, Стела Благоева, Стойне Лисийски, Стоян Поров, Стоян Павлов, Тано Цолов, Тодор Атанасов и Цветан Гаджовски)

Бюрото на Великото народно събрание съобщава, че е разрешило отпуск на народните представители: д-р Александър Георгиев Бонкин — 6 дни, Александър Миленов — 4 дни, Александър Ковачев — 5 дни, Алексис Готов — 1 ден, Анастасия Вълкова — 1 ден, Васил Горанов Петков — 1 ден, Васил Мавриков — 1 ден, Влас Власовски — 3 дни, Георги Данков — 3 дни, Господин Гочев — 4 дни, Димитър Димитров — 4 дни, Диню Тодоров — 14 дни, Елена Гавраилова — 14 дни, Елена Костадинова — 4 дни, Иван Бешев — 5 дни, Иван Кишмеров — 1 ден, Иван Стоянов Наков — 4 дни, проф. Игнат Емануилов — 5 дни, Иван Кантарджиев — 1 ден, Йордан Панайотов — 4 дни, Костадин Лазаров — 16 дни, Мустафа Хасанов — 1 ден, Никола Евтимов — 7 дни, Никола Разлоганов — 1 ден, Николай Друмев — 1 ден, Никола Айльков — 1 ден, Петър Запрянов — 3 дни, Раденко Видински — 1 ден, Спас Маринов — 2 дена, Стоичко Рамков — 20 дни, Стоян Нешев — 2 дена, Стоян Павлов — 4 дни, Тодор Иванов — 20 дни, Тодор Янакиев — 4 дни, Христо Лилков — 3 дни и Юсеин Шолев — 8 дни.

Народният представител Петко Лалов моли да му се разреши отпуск 30 дни по болест. Ония народни представители, които са съгласни да му се разреши исканият отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Народната представителка Спаска Воденичарска моли да ѝ се разреши 30 дни отпуск по майчинство. Ония народни представители, които са съгласни да ѝ се разреши исканият отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Съобщавам на Събранието, че са постъпили в бюрото на Великото народно събрание следните законопроекти:

От Министерството на комуналното стопанство и благоустройството — законопроект за трудово-производителните занаятчийски кооперации.

От Министерството на вътрешната търговия — законопроект за изменение на закона за монопола на спирта и подсладените спиртни напитки и търговия с плодови ракии и вино.

Тия законопроекти ще бъдат раздадени на народните представители и поставени на дневен ред.

Пристъпваме към точка първа от дневния ред:

Предложение за одобрение на указите, издадени от Президиума на Великото народно събрание за времето от 6 януари 1949 г. до 31 януари 1949 г.

Моля секретаря да го прочете.

Секретар Ефрем Митев (к): (Чете)

МОТИВИ

към предложението за одобрение на указите, издадени от Президиума на Великото народно събрание за времето от 6 януари 1949 г. до 31 януари 1949 г.

Другари и другарки народни представители! Съгласно Конституцията на Народната република България (чл. 35, т. 12) и закона за Президиума на Народното събрание (чл. 5, букви «б» и «в»), някои от указите, издавани от Президиума на Народното събрание, подлежат на одобрение от Народното събрание в първата му сесия, свикана след издаване на указите.

Великото народно събрание, на редовната си сесия, свикана на 1 ноември 1948 г., одобри всички подлежащи на одобрение укази, издадени от Президиума до тази дата.

След приключването на тази редовна сесия Президиумът на Великото народно събрание, за да отговори на нуждите на управлението, издаде по предложение на Правителството известен брой укази по чл. 5, буква «б», от закона за Президиума на Народното събрание.

Настоящата редовна сесия на Великото народно събрание е първа сесия след издаване на тези укази и следва тя да се занимае с въпроса за тяхното одобрение.

По тези съображения молим, другари и другарки народни представители, да обсъдите приложеното проекторешение и, ако го одобрите, да го гласувате.

Гр. София, 31 януари 1949 г.

Председател на Президиума на Великото народно събрание:

Д-р М. Нейчев

Секретар на Президиума на Великото народно събрание:

Йордан Чобанов

РЕШЕНИЕ

за одобрение на указите, издадени от Президиума на Великото народно събрание за времето от 6 януари до 31 януари 1949 г.

Одобряват се следните укази, издадени от Президиума на Великото народно събрание въз основа на чл. 5, буква «б», от закона за Президиума на Народното събрание, за времето от 6 януари до 31 януари 1949 г.:

1. Указ за привилегиите на носителите на «Народния орден на труда» — «Държавен вестник», брой 23, от 31 януари 1949 г.

2. Указ за увеличение на народната пенсия на Мария Петрова Паренсова, София — «Държавен вестник», брой 9, от 14 януари 1949 г.»

Законодателната комисия е направила следното предложение: (Чете)

«ПРЕДЛОЖЕНИЕ»

на законодателната комисия при Великото народно събрание по предложението на Президиума на Великото народно събрание за одобрение указите, издадени от последния за времето от 6 януари 1949 г. до 31 януари 1949 г.

Законодателната комисия изказва мнение, горното решение да бъде гласувано и прието така, както е предложено — без изменение.

Председател на законодателната комисия: Д-р Ив. Пашов»

Председателстващ Атанас Драгиев: Ще пристъпим към гласуване. Моля ония другари народни представители, които са съгласни да бъде прието предложението за одобрение на указите, издадени от Президиума на Великото народно събрание за времето от 6 януари 1949 г. до 31 януари 1949 г., да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме към точка втора от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за водостопанството.

Моля секретаря да го прочете.

Секретар Тодор Тихолов (н): (Чете)

«МОТИВИ

към законопроекта за водостопанството

Уважаеми другари народни представители! Чл. 7 на Конституцията установи началото, че водите са държавна, т. е. общо-народна собственост. Приложението на това начало се затруднява от непълнота и разпокъсаност в съществуващата законодателна материя по стопанското изграждане и използване на водите. Освен това извършеното преустройство в стопанския ред, в държавния апарат и в обществените организации на страната налага съответно преустройство в водостопанската дейност на държавата и на частните стопани в областта на водите и мелиорациите, свързани с тях.

Този дял от водостопанската дейност на държавата — водостопанството, охваща и урежда общественото и частното ползуване на надземните и подземните води за напояване, за силосдобиване, за индустриални и други стопански цели.

При водостопанството държавната административна и планова-контролна дейност е компетенция на Министерството на електрификацията и мелиорациите; необходимо е да се уреди чрез закон планирането, разрешаването, режимът на разпределението и ползуването, заплащането и пр. на водите и водоползуванията.

При водостопанството капиталовложенията са също от компетенция на Министерството на електрификацията и мелиорациите. Чрез закон следва да се уредят въпросите по проучванията, проектираните, изпълняване строежите, набиране на средства и кадри, поддържане и експлоатация на главните от държавен и широкообществен характер мелиоративни строежи: язовири, главни напоятелни канали, съоръжения към тях, мероприятията по отводняване на големите блатата и низини, корекция на реки, създаване на големи мелиоративни полета, мероприятията за плавателност на реки и др. Във връзка с тях големи мелиоративни строежи нужно е да се създадат съответни законни положения за отчужденията, земеустройването и изселванията, предизвикани от тях строежи.

Налезащо е също така да бъдат уредени чрез съответни законоположения и малките мелиоративни мероприятия: разпределителни мрежи за напояване, мрежи за отводняване, малки язовири, изграждане на малките мелиоративни полета, дребни корекции и отводняване на мочури, насипване на писти места и пр., като при тях се изхожда от началото, че и те се включват в общата държавна система на водостопански мероприятия и съоръжения. При малките мелиоративни строежи, подходящо е да се осъществи съчетанието в законна форма на държавното начало за водостопанството с обществения характер на водните синдикати и други стопански организации.

Изхождайки от тях основни начала, Министерството на електрификацията и мелиорациите изработи законопроект за водостопанството. В този законопроект се събра и ревизира материята от следните сега действащи закони: 1. Закон за водните синдикати; 2. Закон за напояване и отводняване на земите; 3. Закон за разрешаване на фонда за напояване и отводняване на земите при Министерството на земеделието и държавните имоти да сключи при Българска земеделска и кооперативна банка заем под гаранция на държавата в размер на 250 милиона лева; 4. Закон за определяне таксите, събирани от водоползувателите; 5. Закон за опрощаване таксата (водно право) на водните синдикати за напояване и 6. Глава II — за водите — (членове 39—52) от закона за имуществата, собствеността и сервитутите.

В законопроекта се предвижда отменяването на гореизброените закони. Предвидени са нови наказателни разпоредби, а също разпоредби: за пререгистриране на всички права на частни стопани за водостопански ползувания от обществените води, придобити по административен ред или чрез давност; за възлагане на Министерството да изработи в едингодишен срок нова държавна програма по водите; за освобождаване от държавна такса за водоползуване, за определен брой години, ония държавни предприятия, водни синдикати и т. к. з. стопанства, които извършват със свои средства и трудови кадри значителни мелиоративни мероприятия и др.

По отношение на фискалното обременяване на стопаните, във връзка със заплащане на водоползуванията и ползуването от други мелиоративни мероприятия, в законопроекта е очертана следната схема: водните синдикати събират от водоползувателите строителни и напоятелни вноски, като тия водоползуватели, при водните синдикати и държавните предприятия, не заплащат отделно на държавата такса за водоползуване, а такава — в общ, определен от Министерския съвет размер — се заплаща направо от водния синдикат или държавното предприятие, доколкото те, при предвидените в законопроекта случаи, не са освободени от това заплащане за известен брой години. По-труден е въпросът с ония водоползуватели и ползуватели на други мелиоративни мероприятия, които не членуват във водни синдикати или не са обхванати от държавни предприятия. От тях, по законопроекта, следва да се събира държавната такса направо и отделно от всеки ползувател, като в случая се потърси съдействието на финансовите органи при народните съвети.

Законопроектът е разделен на 6 глави:

I. Води и водоползуване; II. Мелиорации; III. Отчуждения, земеустройство и изселване; IV. Водни синдикати и техни обединения; V. Наказателни разпоредби и VI. Преходни разпореджения.

Като прилагам така изработения законопроект за водостопанството, моля, уважаеми другари народни представители, ако го одобрявате, да го приемете и гласувате.

Гр. София, 16 октомври 1948 г.

Подпредседател на Министерския съвет и министър на електрификацията и мелиорациите: К. Георгиев

ЗАКОНОПРОЕКТ

за водостопанството

I. Води и водоползуване

Чл. 1. Всички води и техните легла са държавна, общо-народна собственост.

Чл. 2. Водостопанството обхваща и урежда общественото и частното ползуване на надземните и подземните води за напояване, силосдобиване, за индустриални и други стопански цели.

От водостопанството по настоящия закон се изключва ползуването на водите за водоснабдяване и водолечение.

Чл. 3. Държавно-административната, стопанската и строителната дейност по уреждане на водостопанството е компетенция на Министерството на електрификацията и мелиорациите.

То провежда пълен планов, технически и стопански контрол върху всички водоползувания, водостопански предприятия и строеж в страната.

Чл. 4. Ползуването от водите се разрешава от органите на Министерството на електрификацията и мелиорациите.

Собственикът на мястото, където е водоизточникът, може да ползува водите за свои частно-стопански нужди в собственото му място. В случаите, когато това ползуване уврежда правата на съседните имоти или обществените интереси, министерството урежда начина за ползуването на тия води.

Ползуването на обществените води за индустриални цели, за поливане на зеленчукови градини и за други стопански нужди се допуска след като санитарната власт е установила безвредността на тези води.

Не се допуска отвеждането на отпадащите води от индустриални заведения в открити водоноси и ползуването на тези води за други стопански нужди преди да бъдат те почистени и обезвредени по указание на санитарните органи.

Чл. 5. Срещу ползуването на водите и на други мелиоративни мероприятия всички ползуватели, включително държавните предприятия, водните синдикати, т. к. з. стопанства, кооперации и др., заплащат на държавата такси, определяни ежегодно от Министерския съвет по предложение на министъра на електрификацията и мелиорациите, в съгласие с министъра на финансите.

Чл. 6. За разрешаване на важните въпроси, свързани с водите и водоползуванията, при Министерството на електрификацията и мелиорациите се създава съвет по водите. В този съвет, освен представители на министерството, участват още и постоянни представители на Министерството на земеделието, Министерството на горите, Министерството на народното здраве, Министерството на индустрията и Министерството на комуналното стопанство и благоустройството. Със заповеди на министъра в съвета могат да се привличат и други компетентни по разглежданите въпроси лица.

Чл. 7. Разпределението на водите за напоятелни, силосдобивни, индустриални и други стопански цели, при смесени водостопански обекти, се извършва от министъра на електрификацията и мелиорациите, след вземане мнението на съвета по водите, чрез заповеди, публикувани в «Държавен вестник».

Министърът на електрификацията и мелиорациите, поради народостопански съображения, с мотивирана заповед може временно през годината да спира или водоизменя правата върху разрешени водостопански ползувания.

Чл. 8. Общите положения в режима на напояването (по райони, места и времетраене) се определят от Министерството на електрификацията и мелиорациите, в съгласие с Министерството на земеделието.

Разпределението на водите и провеждането на определените режими за напояване се възлага от министерството на неговите служби по места, на водните синдикати, на специални държавни предприятия, на т. к. з. стопанства или местните органи на държавната власт.

II. Мелиорации

Чл. 9. Трайните подобрения на земята (мелиорации), свързани с водите, се планират, проучват и проектират от Министерството на електрификацията и мелиорациите със съдействието на Министерството на земеделието, Министерството на горите и Министерството на народното здраве.

Чл. 10. Главните мелиоративни строежи от държавен и широко обществен характер: язовири, главни напоителни и отводнителни канали и съоръжения, мероприятия по отводняване на блата, корекции на реки, създаване големи мелиоративни полета и други подобни се извършват или възлагат на Министерството на електрификацията и мелиорациите. За извършването на тези строежи министерството в определени от него случаи и при определени от него условия може да се ползва от съдействието на водните синдикати, т. к. з. стопанства и на местните органи на държавната власт.

Чл. 11. Малките мелиоративни строежи: разпределителни мрежи за напояване, малки язовири и мелиоративни полета, дребни корекции и отводнявания и други, с разрешение на Министерството на електрификацията и мелиорациите, което одобрява и съответните строителни и експлоатационни програми, се извършват от специални държавни предприятия, от водните синдикати и техните съюзи, от т. к. з. стопанства или местните органи на държавната власт.

Чл. 12. Средствата за изпълнението на строителните мелиоративни програми се получават от:

а) суми, предвиждани ежегодно в бюджета на Министерството на електрификацията и мелиорациите за мелиоративни строежи;

б) собствени средства на водните синдикати, на техните съюзи, на местните органи на държавната власт и др.;

в) дългосрочни кредити, отпущани от Българската инвестиционна банка.

Чл. 13. От стопаните на подобряваните земи се събират строителни мелиоративни вноски. При главните мелиоративни строежи размерът на тия строителни вноски и начинът на събирането им се определя от Министерския съвет по предложение на министъра на електрификацията и мелиорациите, в съгласие с министъра на финансите. При малките мелиоративни строежи тия строителни вноски се определят от министъра на електрификацията и мелиорациите.

Чл. 14. Техникоикономическите доклади (идейни проекти), предварителните и техническите проекти за по-големи и важни мелиоративни обекти се одобряват от министъра на електрификацията и мелиорациите, след като вземе мнението на експертен съвет при Министерството на електрификацията и мелиорациите, чийто състав и задачи се определят със заповед на министъра.

Проекти за обекти от национално значение се одобряват от Министерския съвет.

Чл. 15. Министерството на електрификацията и мелиорациите възлага при определени условия експлоатацията и поддържането на построените от него обекти на държавни предприятия, на водни синдикати и техни съюзи, на т. к. з. стопанства или на народните съвети.

Чл. 16. За земите, включени в района на мелиоративното мероприятие, по решение на Министерския съвет, се провежда задължително земеустройство, при което количеството на подлежащите за отчуждение земи, необходими за съоръжения, инсталации, корекции, пътища, канали, нови заселища и други, влизат в общата маса на загубите на площи и се разпределят пропорционално между всички стопани, ползващи мероприятията.

Чл. 17. Обезщетенията за унищожени реколта и отнета възможност за обработване на земите през сезона във връзка с извършването на мелиоративните работи се заплащат от инвеститора.

Чл. 18. Ако при извършване на мелиоративните строежи се налага изселване на засегнатите от мелиоративните строежи домакинства, това изселване се извършва принудително по закона за трудовата поземлена собственост.

За заместване имотите на преселниците, засегнати от мелиоративните строежи, разрешава се в землищата, които попадат в района на мелиоративния обект, да се отчуждават по решение на Министерския съвет: а) части от закръглените мери, независимо от това, че те имат законоустановени размери; б) площи от обекта на горското стопанство, подходящи за разработване; в) земи на частни земеделски стопани.

Чл. 19. Жилищните и стопанските сгради, които преселниците претендират в старото местожителство, се приравняват към определени типови жилища и стопански сгради. Срещу тях в новото местожителство им се построяват безвъзмездно съответни типови жилища и стопански сгради, към които се построяват улични огради, нужник и торнице, независимо от това дали преселникът е имал такива в старото си жилище. Ако преселникът пожелае да му се построи по-добър тип сграда, той заплаща разликата в стойността.

Чл. 20. Ако местните органи на държавната власт, читалищата, кооперациите и други обществени организации имат задължения за оставените в старите местожителства техни сгради, тия задължения се поемат и уреждат от държавата.

Чл. 21. Всички строителни материали от сградите в старото местожителство остават собственост на държавата.

III. Водни синдикати и техните съюзи

а) Цел, характер и учредяване

Чл. 22. Водният синдикат е обществено-стопанска организация на доброволно или задължително членувачи стопани, които участвуват в изграждането и използването на мелиоративните мероприятия в даден район, от които мероприятията стопани са заинтересувани.

Целта на водния синдикат е да развива, засилва и поддържа земеделското и други производства посредством мелиоративни предприятия.

Чл. 23. Водните синдикати се образуват по инициатива на т. к. з. стопанства, на държавните земеделски стопанства, на най-малко 15 души земеделски стопанства или по инициатива на Министерството на електрификацията и мелиорациите.

Водните синдикати започват да действуват след одобрение на устава им от министъра на електрификацията и мелиорациите и след като се регистрират пред околийския съд. С регистрирането си водният синдикат придобива право на юридическа личност.

б) Членове — права и задължения

Чл. 24. Членове на водния синдикат могат да бъдат: държавата, включително народните съвети, т. к. з. стопанства, държавни земеделски стопанства, кооперациите и частни стопани, чиито имоти се намират в района на синдиката и се ползват от неговите водостопански мероприятия.

Членството на отделните стопани за отчуждени техни имоти или след тяхната смърт се прехвърля автоматически върху приобретателите на съответните имоти.

Чл. 25. Членовете на водния синдикат са длъжни да плащат строителни и експлоатационни вноски, да съдействуват за постигане на целите на синдиката, като изпълняват разпоредбите на устава и решенията на управителните и контролните органи на синдиката.

Членове, които не плащат вноските си или не изпълняват задълженията си, се наказват с глоба по решение на управителния съвет. Тия решения на управителния съвет могат да бъдат обжалвани и пред общото събрание на синдиката.

Чл. 26. Всеки член на синдиката има право на гласове в общото събрание, съобразно размера на своето поземлено и капиталово участие в синдиката. Правото на гласове се определя в устава.

Чл. 27. Членовете, които считат, че известно решение на общото събрание на синдиката е противно на закона и устава, могат писмено да поискат отменяването на това решение от министъра на електрификацията и мелиорациите.

Чл. 28. Отношенията между синдиката и членовете, а също и техните права и задължения, доколкото не са уредени от закона, се уреждат с устава на синдиката.

в) Органи за управление и контрол

Чл. 29. Органи за управление и контрол на водните синдикати са: общото събрание, управителният съвет и контролният съвет, чиито права и задължения се определят в устава.

Чл. 30. Общото събрание бива редовно (годишно или извънредно), свикано от управителния съвет. Извънредното общо събрание може да бъде свикано и по инициатива на Общия съюз на водните синдикати, или когато членове, представляващи една трета от гласовете на синдиката, поискат писмено това от управителния съвет на синдиката.

Чл. 31. Общото събрание взема решение по следните въпроси:

1. Избиране и освобождаване от длъжност и отговорност членовете на управителния и контролния съвет.

Първият управителен и контролен съвет се избират от учредителното събрание.

2. Одобрение на годишната равностметка, сметната «загуби и печалби» и разпределение на загубите и печалбите.

3. Изменение на устава.

4. Изготвяне и изменение на стопанския и финансов план.

5. Одобрение на бюджета.

6. Сливане и разчленяване на синдиката или за членуването му в съюзи на водни синдикати.

7. Приемане на нови членове и принудително членуване.

8. Други въпроси.

Чл. 32. Общото събрание е законно, ако присъствуват на указаното време повече от половината от членовете, представляващи повече от половината гласове. При липса на кворум събраниято се отлага с 1 час и заседава при обявения дневен ред, час и място, колкото и членове да присъствуват.

Решенията се вземат с мнозинство на гласовете. За изменение на устава е необходимо мнозинство от 2/3 от гласовете на присъстващите. Решенията на общото събрание влизат в сила след одобрението им от министъра на електрификацията и мелиорациите.

Чл. 33. Управителният съвет се състои от 3—5 души, членове на синдиката. Той управлява в съгласие с разпоредбите на закона, устава и решенията на общото събрание.

Мандатът на управителния съвет е двегодишен.

Чл. 34. Управителният съвет излъчва член-делегат, който заедно с директора на синдиката образуват изпълнително бюро на водния синдикат.

Изпълнителното бюро ръководи делата на водния синдикат.

Чл. 35. Членовете на управителния съвет се освобождават от отговорност само за ония действия, които са направени достояние пред общото събрание с отчета на управителния съвет.

Чл. 36. Контролният съвет се състои от трима души, от които двама души се избират от общото събрание, а третият е представител на финансовия отдел при съответния околийски народен съвет.

Мандатът на контролния съвет е едногодишен.

Без доклад на контролния съвет общото събрание не може да вземе законни решения по отчета на управителния съвет, по равностметката и сметката «загуби и печалби» и по освобождаване от отговорност членовете на управителния съвет.

г) Средства, насърчения и облекчения

Чл. 37. Всички членове плащат встъпителни членски вноски.

За извършване на синдикалните мелиоративни мероприятия и тяхното поддържане и експлоатация членовете на синдиката внасят строителни и напоителни вноски по размери, определени съгласно чл. 13 по предложение на общото събрание на синдиката.

В случай че вноските не бъдат платени в срока, те се събират от финансовите органи на народните съвети по реда, определен в закона за събиране на данъците и другите държавни вземания.

Чл. 38. За насърчение на синдикалните мелиоративни строителни работи държавата участва ежегодно със свои строителни вноски (дълго капитал) в размер до 1/3 от заплануваните за строежите суми. Кредити за такива вноски се предвиждат в бюджета на Министерството на електрификацията и мелиорациите. Министърът на електрификацията и мелиорациите разпределя тия вноски между отделните водни синдикати по предложение на Общия съюз на водните синдикати.

Тия вноски подлежат на връщане на държавното съкровище в срокове и размери, определени от министъра на електрификацията и мелиорациите и предвиждани във финансово-стопанските планове на синдикатите.

Чл. 39. Всички места, потребни за извършване, поддържане и експлоатация на язовири, канали, пътища, мостове, електропроводи и др., ако принадлежат на държавата и местните народни съвети, се отстъпват на водните синдикати безплатно за ползуване.

При отчуждаване на държавна или синдикална нужда на воденици, водни инсталации и други постройки за използване водите правото на ползуване на водата не се заплаща.

Чл. 40. Водните синдикати и техните съюзи се освобождават от такси и гербов налог по образуване и утвърждаване на устава им, неговите изменения, вписването в регистрите на съда, заверка на подписи, издаване на решения и за всички други книжа, които представят в съдилищата и други служебни места по придобиване, прехвърляне и продажба на движими и недвижими имоти. От гербов налог се освобождават проектите, плановите и книгата по строежите и заявленията за членуване в синдиката.

Водните синдикати и техните съюзи се освобождават от строителни такси и берии за направа на канали и съоръжения.

Чл. 41. По предложение на министъра на електрификацията и мелиорациите, в съгласие с министъра на финансите, Министерският съвет може да освобождава от държавната такса за водоползуване, за определен брой години, ония държавни предприятия, водни синдикати и т. н. з. стопанства, които извършват със свои средства и трудови кадри значителни мелиоративни мероприятия.

д) Сливане и разделяне на водните синдикати

Чл. 42. Водните синдикати, които имат съседни райони, могат да се сливат, а които имат големи райони — да се разделят с оглед целесъобразност и икономия при строежа и експлоатацията на мелиоративните обекти.

Сливането и разпределянето на водните синдикати се извършва по решение на общите събрания, които се одобряват от министъра на електрификацията и мелиорациите. В тия решения се посочват активите и пасивите. Сливането и разделянето може да се извършва и по нареждане на Министерството на електрификацията и мелиорациите.

Чл. 43. От деня на регистрацията на новообразуваните чрез сливане или разчленяване водни синдикати членовете на заличените водни синдикати стават членове на новообразуваните.

е) Съюзи на водните синдикати

Чл. 44. Отделните водни синдикати, чиито райони са свързани географски или стопански, са длъжни, по нареждане на Министерството на електрификацията и мелиорациите, да провеждат обща строителна програма и други водостопански мероприятия от общ интерес за тези синдикати. Установяването на общата строителна програма и другите водостопански мероприятия от общ интерес става на общо съвещание, в което участвуват представители на управителния съвет на синдикатите.

Чл. 45. Когато общата строителна програма и другите общи водостопански мероприятия на тези синдикати преобладават над местните и за изпълнението им е нужно продължително време, с одобрение на Министерството на електрификацията и мелиорациите тези синдикати могат да образуват районен синдикален съюз, в който отделните водни синдикати запазват своята юридическа личност.

Чл. 46. Районните синдикални съюзи работят по устав, изработен и приет от учредителното им събрание и одобрен от министъра на електрификацията и мелиорациите.

Учредяването на тези съюзи става по реда, определен в правилника.

Чл. 47. Всички водни синдикати и техните районни синдикални съюзи членуват в Общ съюз на водните синдикати със седалище в гр. София.

Общият съюз планира, ръководи, контролира и планово отчита дейността на водните синдикати и техните районни съюзи по директиви, получавани от Министерството на електрификацията и мелиорациите и под негов контрол.

Чл. 48. Общият съюз на водните синдикати се управлява и работи по устав, изработен от учредителен конгрес на същия и одобрен от министъра на електрификацията и мелиорациите.

В устава на общия съюз се определят: броят на делегатите и начинът за избирането им за редовните (годишни) и извънредни конгреси на съюза; въпросите, по които конгресите могат да вземат решения; функциите на управителния и контролния съвети на общия съюз и т. н.

Чл. 49. За своята издръжка районните синдикални съюзи и общият съюз на водните синдикати събират от водните синдикати вноска, чийто размер се определя от конгреса на Общия съюз на водните синдикати с решение, одобрено от министъра на електрификацията и мелиорациите.

ж) Служители

Чл. 50. Директорите на водните синдикати и техните съюзи се назначават от министъра на електрификацията и мелиорациите по предложение на управителните им съвети, а останалият персонал се назначава от управителния съвет по предложение на директора.

V. Наказателни разпоредби

Чл. 51. Когато при констатиране с акт отклонения в строежа на разширени съоръжения за водоползуване министерството намери, че тия отклонения не са целесъобразни, технически оправдани и че те увреждат обществени и частни интереси, министърът със заповед разпорежда за отстраняване на тия отклонения за сметка на извършителите, независимо от глобата.

Чл. 52. За констатиране с акт нарушения по настоящия закон министърът на електрификацията и мелиорациите налага глоби до 50.000 лв.

За повреда или унищожение на мелиоративни мероприятия виновният е длъжен за своя сметка да възстанови повредите и да плати глоба в размер до 50.000 лв.

Наказателни постановления до 5.000 лв. не подлежат на обжалване. Останалите постановления могат да се обжалват по реда на глава V, книга VI, от закона за наказателното съдопроизводство.

VI. Преходни разпоредения

Чл. 53. Министерството на електрификацията и мелиорациите проверява всички съществуващи права за водостопански водоползувания от обществени води до влизане на закона в сила и прекратява без обезщетение ония от тях, които не са в съгласие с общата програма на водите.

Чл. 54. Правата на предприятия, включени в разпорежданията на чл. 24 от договора за мир с България, не се засягат от настоящия закон.

Чл. 55. Настоящият закон отменя:

1. Закона за водните синдикати.
2. Закона за напояване и отводняване на земите.
3. Закона за определяне таксите, събирани от водоползувателите.
4. Закона за опрощаване таксата «водно право» на водните синдикати за напояване.
5. Глава II — за водите — (членове 39 до 52) от закона за имуществата, собствеността и сервитутите.

Чл. 56. В срок една година от влизане в сила на закона на Министерството на електрификацията и мелиорациите се възлага, в сътрудничество с другите заинтересувани ведомства, да изработи нова държавна програма по водите, която се одобрява от Министерския съвет.

Чл. 57. Приложението на настоящия закон се урежда с правилници, одобрени от министъра на електрификацията и мелиорациите.

Председателстващ Атанас Драгнев: Моля докладчика на законодателната комисия др. Георги Божков да докладва измененията на законопроекта, направени от комисията.

Докладчик Георги Божков (з): (Чете)

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

на законодателната комисия при ВНС за изменения и допълнения на законопроекта за водостопанството

1. В чл. 1, след думата «държавна» се добавя думата «т. е.».

Съображения. Допълнението се прави за съобразяване с точния текст на чл. 7 от Конституцията.

2. В чл. 4, алинея втора, след думата «място» се прибавя думата «безплатно».

Съображения. С допълнението се изяснява смисълът на това постановление от закона. Цели се да се даде възможност на собствениците на местата, в които са водоизточниците, да се ползват от водите без да плащат таксите, предвидени за собственици на други имоти, ползватели на води.

А думите «уврежда правата» в същата алинея на чл. 4 се заменят с думите «засяга и интересите».

Съображения. Изменението се прави за избистряне на истинското намерение на съставителите на закона. Когато са засегнати интересите на собствениците на съседните имоти или пък са засегнати обществен интереси, да се даде възможност на Министерството на електрификацията и мелiorациите да урежда тези спорове. Така както е редактиран, текстът е в противоречие с основните принципи в правовата държава, а именно за всяко «увреждане на правата» да се произнесе компетентният съд от законоустановените съдилища. А точно това се цели да се избегне, поради наложителна необходимост горните спорове да се уреждат много бързо, заради което и намесата на съд тук е нецелесъобразна.

В алинея трета на същия член думата «обществените» се заличава, думата «води» става «водите», а думите «санитарната власт е установила» се заменят с думите «надлежните органи са установили».

Съображения. Думата «обществените» се явява излишна: поради разпоредбата на чл. 1 от настоящия закон всички води са държавна, т. е. общонародна собственост. Преминаването на думата «води» в множествено число «водите» се прави поради горното изменение — заличаването на думата «обществените». Третото изменение в тази алинея се налага поради това, че за установяването безвредността на водите е компетентна не само санитарната власт. Такава преценка с оглед на целите, за които ще се използва водата, може да се наложат да се прави съответно и от органите на някое друго министерство.

В алинея четвърта на същия член 4 думите «по указание на санитарните органи» се заменят с думите «от същите заведения по преценка и указание на надлежните органи».

Съображения. Изменението уточнява кой е длъжен да извърши обезвреждането на замърсените отпадъци води от индустриалните заведения. Това са самите те. Логично е, този, който е замърсил водата, да бъде задължен да направи съответни приспособления-инсталации и за обезвреждането ѝ.

3. В чл. 5 думите «и на други мелiorативни мероприятия» се заличават, а на третия ред след думата «синдикати» се добавят думите «д. з. стопанства».

Съображения. Думите, които се заличават, са излишни, защото водите не са никакви мелiorативни мероприятия, а с добавката се изправя един пропуск по отношение на ДЗС, които също ще могат да ползват води, като за последното ще трябва да заплащат съответните такси.

6. В чл. 6 думите «постоянни представители» се заменят с думите «по един постоянен представител».

Съображения. Изменението цели уточняване. То не ограничава възможността на Министерството на електрификацията и мелiorациите, ако иска и ако е необходимо, да покани и повече специалисти.

7. В чл. 8, втората алинея, четвъртия ред, след думата «на» се добавят думите «д. з. стопанства», а думите «органи на държавната власт» се заменят с думите «държавни органи».

Съображения. Първото изменение е за съобразяване с изменението, направено в п. 5 от настоящото. А замяната се прави за по-прецизна терминология.

8. Към второто заглавие на законопроекта «мелiorации» се добавят думите «и силодобиване».

Съображения. Добавката се прави за уточняване. Текстове, следващи горното заглавие, уреждат не само мелiorативните, но и силодобивните строежи, които също са включени в компетентността на министерството.

9. В чл. 9 думите «свързани с водите» се заменят с думите «и строежите, свързани с използване на водните сили».

Съображения. Неточният израз се заменя с нов, който цялостно обхваща и уточнява дейността на Министерството на електрификацията и мелiorациите. Включват се строежите, свързани с използване на водните сили, които не биха могли да се включат в общото понятие мелiorации, които се отнасят само за подобрене на земята, а може да има и такива строежи, водите от които да се използват за силодобиване, без същите да се използват за мелiorации.

10. В чл. 10 след думата «мелiorативни» се добавят думите «и силодобивни», след думата «язовири» се добавя

думата «хидроцентрали», думата «на» на петия ред се заменя с думата «от», след думата «синдикати» на предпоследния ред се добавят думите «д. з. стопанства» и думите «органи на държавната власт» се заменят с думите «държавни органи».

Съображения. Допълненията се правят за попълване на поименното изброяване на главните строежи, с пропуснати такива, които са включени в обсега на дейността на министерството.

Другите изменения са за съобразяване с измененията, които направихме в пунктове 5 и 7 от настоящото.

11. В чл. 11 на предпоследния ред, след думата «от» да се добавят думите «д. з. стопанства», а на последния ред думите «органи на държавната власт» се заменят с думите «държавни органи».

Съображения. За съобразяване с измененията, които възприехме в пунктове 5 и 7 от настоящото предложение.

12. В чл. 12, буква «б», на края съкращението «др.» се пише цяло «други».

Съображения. Изправя се коректурна грешка.

13. В чл. 14, след думата «мелiorативни» се добавят думите «и силодобивни».

Съображения. Същите, посочени в п. 10 на настоящото.

14. В чл. 15 думите «от него» се заличават, а на предпоследния ред след думата «на» се добавят думите «д. з. стопанства».

Съображения. За да се ограничи министерството във възможността му да възложи експлоатацията и поддържането на известни обекти на ДЗС, на водни синдикати и др. само за тези обекти, които са построени от него. С изменението в тази възможност на министерството се включват и обектите, построени по реда на чл. 11.

15. В чл. 17 след думата «мелiorативните» се добавят думите «и силодобивните».

Съображения. Същите, посочени в п. 10 на настоящото.

16. В чл. 18, алинея първа, на двете места на първия и втория редове, след думата «мелiorативните» се добавят думите «и силодобивните». В алинея втора на същия член след думата «мелiorативните» се добавят думите «и силодобивните», а след думата «мелiorативния» в същата алинея се добавят думите «или силодобивния».

Съображения. Същите, посочени в п. 10 на предложението.

17. В чл. 20 думите «органи на държавната власт» се заменят с думите «държавни органи».

Съображения. Същите, посочени в п. 7 на настоящото.

18. В чл. 22 думата «предприятия» се заменя с думата «мероприятия».

Съображения. Поправя се допусната коректурна грешка.

19. В чл. 23 думите «земеделски стопанства» се заменят с думите «земеделски стопани».

Съображения. Изправя се коректурна грешка.

20. В чл. 24 след думата «съвети» се добавят думите «накато и д. з. стопанства».

Съображения. С добавката се дава възможност във водните синдикати да членуват и д. з. стопанства.

21. В чл. 25 алинея втора се заличава.

Съображения. Управителният съвет на водните синдикати не е орган на власт и той не може да налага глоби. Въпросът за налагането на глоби се урежда в наказателните разпоредби.

22. В чл. 31 п. 2 добива следната нова редакция: «Одобрене на годишния баланс и равностметка».

Съображения. Синдикатите, съобразно с досегашната им практика, не водят сметка «загуби и печалби», нямат печалби, а само излишъци.

23. В чл. 33 след думата «синдиката» точката се заличава и се добавят думите «от които един се избира за председател», а думите «той управлява» се заменят с думите «те управляват».

Съображения. Измененията целят изясняване на текста и съобразяване със съществуващата досега практика.

24. В чл. 34 алинея първа добива следната нова редакция: «Председателят на управителния съвет и директорът на синдиката образуват изпълнително бюро на водния синдикат.»

Съображения. С изменението се цели да се отговори на стремежа в практиката да се изхвърли от употребление институтът на член-делегата.

25. В чл. 36 алинея първа добива следната нова редакция: «Контролният съвет се състои от трима души, които се избират от общото събрание.»

Съображения. С изменението се цели да не се отрупват народните съвети, респ. финансовите им отдели, с много работа и за участие в контролния съвет на хора близки и заинтересувани за работите на водния синдикат.

В алинея трета на същия член след думата «по» се добавят думите «баланса и», а думите и сметката «загуби и печалби» се заличават.

Съображения. Същите, посочени в п. 22 на настоящото.

26. В чл. 37, алинея втора, думата «пипителни» се заменя с думата «експлоатационни».

Съображения. Заменяването цели редакционно уточняване.

27. В чл. 39, алинея втора, на първия ред, първата дума «на» се заменя с думата «за».

Съображения. Изправяне на коректурна грешка.

Към същия член 39 се добавя нова алинея трета: «Синдикатът има право да извършва и поддържа върху всички земи, включени в границите на района на синдиката, всички свои мероприятия.»

Съображения. С новата алинея се цели да се обезпечат водните синдикати при провеждане на неговите мероприятия от евентуални пречки от страна на забегнати частни стопани.

28. В чл. 41 на петия ред, след думата «синдикати» се добавят думите «д. з. стопанства».

Съображения. Същите, посочени в п. 7 на настоящото.

29. В чл. 42, алинея втора, думата «разпределянето» се заменя с думата «разделянето».

Съображения. Поправя се допуснатата коректурна грешка.

30. В чл. 48, втората алинея на края, думите «и т. н.» се заменят с думите «и други».

Съображения. Поправката е редакционна.

31. В чл. 50, първия ред, след думата «и» се добавя думата «на», а на третия ред след думата «съвети» се добавят думите «като се взема мнението и на Общия съюз на водните синдикати».

Съображения. Първата добавка цели изясняване и уточняване в текста, а с втората се узаконява и установява сътрудничество и координиране между Министерството на електрификацията и мелiorациите и водните синдикати, които са като помощен орган на министерството.

32. В чл. 51 думите «при констатиране с акт» се заменят с думата «направени», думата «разширени» се заменя с думата «разрешени», след думата «извършителите» се поставя точка, като думите «независимо от глобата» се заличават.

Съображения. С изменението се предоставя на министъра правото със заповед да иска отстраняването на направени отклонения и стремежа на разрешени съоръжения за водоползване за сметка на нарушителите, като въпросът за глобата се предоставя да бъде уреден цялостно в следващите членове.

33. В чл. 52 думата «констатиране» се заменя с думата «констатираните» и след думата «мелиорациите» се добавят думите «или изпълномощеното от него служебно лице».

Съображения. С първото изменение се изправя допуснатата коректурна грешка, а с допълнението се дава възможност на министъра да упълномощава служебно лице от министерството, което да налага глоби за нарушения по настоящия закон. Същото е необходимо, за да не се отрупва министърът с много административна работа, която би му попречила да изпълнява задължението си на общ ръководител в ресора му.

В алинея втора на същия член 52 точката на края става запетая и се добавят думите «ако за същото деяние не е предвидено в друг закон по-тежко наказание».

Съображения. Допълнението цели да охрани по-силно мелиоративните мероприятия, като на виновния за тяхната повреда или унищожение се налага не само глоба и се задължава да поправи за своя сметка причинените от него вреди, но същият може да бъде наказан и по други закони, ако извършеното от него деяние е по-тежко наказуемо от тях.

Добавя се нова алинея, трета, със следния текст: «Нарушенията по настоящия закон се констатира с акт, съставен от органите на Министерството на електрификацията и мелiorациите, органите на народните съвети и на водните синдикати, приподписани от двама свидетели.»

Съображения. С новата алинея се определя точно кой може да съставя актове за констатиране нарушенията по закона. С нея се внася по-голяма яснота в законопроекта и се допълва една негова празнота.

Към същия чл. 52 се добавя нова алинея, четвърта, със следния текст: «Въз основа на съставения акт министърът на електрификацията и мелiorациите или упълномощеното от него лице издават постановление за налагане на глобите».

Съображения. Новата алинея внася, както предишната, по-голяма яснота в законопроекта и се допълва неговата празнота. С нея се дава право на министъра като орган на власт или на упълномощени от него лица да издават въз основа на съставените актове постановления за глоби.

Алинея трета на същия чл. 52 става алинея пета.

Съображения. Поради вмъкнатите две нови алинеи.

34. В чл. 55, т. 5, на края точката се заменя със запетая и се добавят думите «както и всички разпоредения на този и други закони, които му противоречат».

Съображения. Добавката се прави, защото освен противоречията между постановленията на настоящия закон и тези на закона за имуществата, собствеността и сервитутите, които са изрично отменени, има и други текстове в същия закон или в други закони, които частично или цялостно противоречат на постановленията на настоящия закон, които следва да бъдат отменени с изричен текст.

Председател на законодателната комисия: Д-р Ив. Пашов

По този законопроект има постъпили нови предложения, които ще бъдат внесени в законодателната комисия, и тя, след като ги прегледа, ще ги поднесе на вниманието на другарите народни представители и народни представители.

Председателстващ Атанас Драгиев: По законопроекта има думата народният представител д-р Петър Пачев.

Д-р Петър Пачев (к): (От трибуната) Драги народни представители! Законопроектът за водостопанството, внесен днес на разглеждане от Великото народно събрание, представлява жизнен интерес за нашето народно стопанство.

Водата е един от най-съществени елементи, който играе грамадна роля в технико-стопанския и личния живот на човека. Водите у нас са едно голямо национално богатство. А такива ние имаме в изобилие, обаче все още в грамадната си маса те стоят неизползувани. Монархофашистките управници преди 9 септември нехаеха към това голямо наше природно богатство. За тяхното използване те отделяха много малко средства и грижи, защото не се интересуваха от народните нужди. Малкото пък, което се правеше, беше случайно, откъснато и най-често се определяше от личните интереси на някой богат или приближен до властта човек. Макар че през 1920 г. бе гласуван законът за водните синдикати и бе изработена държавна програма по водите, тя обаче не можа да се осъществи.

Държавните и стопанските интереси на нашата страна след 9 септември не можеха повече да останат в това положение. Нашето Правителство предприе редица мерки и започна редица мероприятия за правилното проучване и използване на водните сили за нуждите на земеделското ни стопанство и индустрията. Това наложи създаването на съответен закон, какъвто е настоящият закон за водите.

Законопроектът идва да сложи ред и плановете в този важен сектор на нашето народно стопанство. Законопроектът урежда осветеното от Димитровската конституция начало, че водите и техните легла са държавна, т. е. общонародна собственост, и начинът на тяхното ползване, мелiorациите, т. е. трайните подобрения на земята, свързани с водите, отчужденията, земеустройването и изселването във връзка с напоятелните мероприятия, водните синдикати и техните обединения се уреждат от държавата.

Така например чл. 1 от законопроекта определя водите и техните легла за държавна собственост и с това се слага веднаж завинаги край на досегашната разпокъсаност и обърканост на тази материя. Стопанинът тук е един — това е държавата.

По силата на чл. 3 от законопроекта в ръцете на Министерството на електрификацията и мелiorациите се централизира административната, стопанската и строителната дейност, активно на досегашната разпокъсаност и безплановост в ръководството и начина на уредбата на тази материя. При Министерството на електрификацията и мелiorациите се създава специален съвет по родите от компетентни лица от другите ведомства, с чието съдействие ще се решават всички важни въпроси по водоползването. Законопроектът определя по-нататък начина на разпределянето, режима на ползването и заплащането. Премахват се всички досегашни закони, третиращи тази материя. Определя се в едногодишен срок от влизането в сила на настоящия закон изработването на една единна, цялостна държавна програма по водите за един продължителен период от време.

Изобщо законът ще тласне бързото осъществяване на мероприятията, предвидени в петгодишния народостопански план за повдигането на нашето земеделско стопанство чрез напояване, даване на страната на много милиони декари земя, стояща досега необработваема, а също така даване на страната евтина електрическа енергия, тъй необходима за нашата индустрия и за цялото народно стопанство.

Другари народни представители! Значителна част от нашето население се занимава със земеделие. Затова мероприятията по водите имат голямо значение при специфичните наши климатически, почвени и хидроложни условия, които, съчетани в едно развито и системно изградено стопанство, ще образуват трайната основа за едно завидно благосъстояние на страната ни. Ние трябва следователно да пристъпим смело към цялостно изграждане на водостопанството на една широка научна основа, с оглед на най-новите достижения на техниката.

Нека сега видим какво е било досега направено за напояването.

Напояването у нас се е провеждало главно чрез водните синдикати. Такива сме имали до 1943 г. към 80. Днес вече те са надхвърлили тази цифра и включват няколко милиона декара полски имоти за напояване, отводняване и други подобрения и 1.137 км. речни русла за корекция.

Макар че нуждата от напояване у нас да е съзната много отдавна и повикият за борба със сушата чрез напояване да е бил всеобщ, все пак доскоро се напояваха само 650.000 дек. площ, от които 500.000 декара чрез водните синдикати и 150.000 от частни стопани. От това най-ясно се вижда каква е била политиката на довчерашните буржоазни управници по отношение напояването на нашата земя. В продължение на 70 години едва успяха да напояват 650.000 декара земя, а според направените проучвания през това време биха могли да бъдат напоявани над 10 милиона декара земя.

Стопанските изследвания, направени в края на 1941 г. върху водните синдикати, показват, че с напояването на земята производството се повишава няколко пъти, а то ще рече, че стопанският ефект от напояването на 500.000 декара е увеличаване на годишния доход с повече от 1 милиард лева — т. е. повече от два пъти вложения капитал за самите водостопански строежи, които са били 450 милиона лева — и увеличаване стойността на имотите с около 3 милиарда лева.

Ясно става от това, че напоятелните мероприятия са извънредно рентабилни и цялостното решаване на въпроса за водите

у нас и тяхното използване е голям обществен въпрос. Затова след 9 септември отношението на народната власт към водните мероприятия е съвършено друго. За тях мероприятията се отделят големи средства и грижи. Започна се масов строеж на водни мероприятия. Запазването от заливане и отводняването на крайдунавските низини се привърши през 1948 г. С това ще се спечели голяма площ от около 700.000 декара ценна земя за народното ни стопанство. Масова направа на предпазни диги, отводнителни канали, корекции се извършват с усилен темп. Така, през 1945 г. са извършени земни работи с обща кубатура около 450 хиляди куб. м. на стойност 120 милиона лева. През 1946 г. тази работа възлиза на стойност 250 милиона лева, а през 1947 г. са направени диги за отводняване Бръшлянского и Айдемирското блата и отводнителни канали и други подобрения, възлизащи на една сума общо от 1.128.000.000 лв. През 1948 г. извършената работа възлиза на 1.280.000.000 лв. Усилено се работи и по корекцията на голям брой реки с обща дължина над 300 км. През 1947 г. имаме извършена работа за около 360 милиона лева, а през 1948 г. за 400 милиона лева. Към края на 1953 г. — привършването на петилетката — благодарение на запланираните мероприятия, отводняването на заблатените места и др. се предвижда едно увеличение на обработваемата площ с още 1.650.000 декара земя.

От друга страна, другари народни представители, цялостното разрешение на въпроса за водите и тяхното ползуване и направата на язовири създават прекрасни условия за добиване на евтина и достатъчна електрическа енергия, което е гаранция за бързото изграждане на нашите индустрии — минна, металодобивна, машинна и химическа. Началото на използване на водните сили за електричество у нас почва с пуцането през 1900 г. на първата водна централа на р. Искър при Панчарево за електрификация на София. Обаче както и другаде, така и тук бившите буржоазни управници не са направили сериозна крачка напред. Статистическите данни показват, че у нас на година се падат по 50 киловатчаса на жител електрическа енергия, докато в много напреднали страни на жител се падат по 3.500 киловатчаса, а другаде — 480 киловатчаса. Ясно е, че ние в това отношение сме изостанали на едно от последните места в Европа.

Другари народни представители! Цялостното и правилно разрешение на въпроса за водонапояването и получаването на евтина електрическа енергия е неразделно свързано с построяването на язовири или, както още се наричат, баражи-резервоари. Язовирите се строят за задоволяване на най-разнообразни нужди. На първо място те дават вода за напояване на земята, те са мощни енергийни източници за индустрията, те служат за водоснабдяване, те поддържат плавателността на много реки. Най-сетне язовирите си поставят задачата да задържат поройните и високи води, като с това лекащите под тях имоти и културни земи се запазват от опустошения и наводнения. У нас и в това отношение сме изостанали доста назад. При това нуждата е крещяща. Достатъчно е само да спомена, че средният годишен валеж за Южна България е около 500 литра на кв. м., а в същото време сушата на всеки две-три години унищожаваша земеделски произведения, възлизащи на много милиарди лева. Особено последните три сушави години са очебийни.

Нашето Правителство и лично др. Георги Димитров полагат извънредно големи грижи за изграждането на язовирите у нас. В петгодишния народостопански план е отредено също така голямо място за язовирите. По-големи язовири в страната са «Росница», «Тополница», «Васил Коларов» и «Георги Димитров», а тази година започна строежът на «Пасарел» и «Студена». С построяването на тия язовири ще се напоява една огромна площ земя и ще се добива годишно няколко стотин милиона киловатчаса електрическа енергия — приблизително толкова, колкото до 9 септември се е произвеждало.

През 1947 г. са били изразходвани за направата на язовири кръгло 840.000.000 лв., а през 1948 г. сумата възлиза на 3.650.000.000 лв. В петгодишния народостопански план са предвидени огромни суми за направата на язовири и други такива, които представляват 16% от общото капиталовложение. Само Министерството на електрификацията е предвидило огромни суми за тая цел.

Тук особено трябва да се подчертае построяването на големия язовир «Георги Димитров» на р. Тунджа, който се явява голяма национална необходимост.

Към края на петилетката производството на електрическа енергия ще възлиза на три пъти повече от сегашната и ще осигури нарасналите нужди на нашата родна индустрия и на нашето уедрено модерно земеделие.

Когато говорим за тия огромни проекти и постижения, много от които са започнати, а други са на привършване, и за прекрасните перспективи, които се разкриват пред нашия народ в близкото бъдеще, не можем да отгнемем мълком един въпрос, който заслужава да ни отнеме малко време.

В законопроекта се говори, наред с използването на надпочвените води, и за използването на подпочвените води. Става дума, другари, за Добруджа. Макар мнозина от вас само да са чували за нея, знаете обаче много добре какво представлява тя за изхранването на нашия народ. Не е ли ясно, другари и другарки, че плодородната добруджанска земя, обработена добре с мощните «сталинци», наторена, кръстосана надлъж и шир с трудови кооперативни земеделски стопанства и машинотракторни станции, и ако се дадат възможности за напояване на тази площ, само тя би била в състояние при една средна реколта на денар 150 кгт. да даде

на страната много стотици милиони килограма храни и по такъв начин до голяма степен да осигури изхранването на нашето непривидно население?

Както ви е известно, Добруджа откъм надпочвени води е много бедна. Има само две малки речички: Батовската река, която се влива в Черно море, и Ботевската, която на 15—20 км. към с. Карапелит пресъхва. Има и две сладководни езера край селата Шабла и Дуранкулак. При все това Добруджа не е безводна. Там има много подпочвени води. Даже се смята, че има подпочвени реки. Тия води обаче са доста надълбоко — на места до 120 метра, а средно към 50 метра. Очевидно тук ще са необходими сериозни изследвания и проучвания. В това отношение Правителството е предвидило необходимите средства в петгодишния народостопански план.

Освен това северните граници на Добруджа се мият от р. Дунав. Значи, вода има в Добруджа, значи, възможности за напояване съществуват. Единственото нещо, което е необходимо и което засага поне още ни липсва, това е електрическата енергия. Разрешаването на въпроса за напояването и водоснабдяването на Добруджа до голяма степен е въпрос на евтина и достатъчна електрическа енергия. Двете съществуват езера при Шабла и Дуранкулак могат да напояват значителна част от нашата земя. Низините между Тутракан и Силистра също могат да бъдат напоявани от Дунав сравнително леко. Останалата площ обаче може да се напоява или от подпочвени води — което ще бъде незадоволително, защото те още не са добре проучени досега — или другата възможност, която ни остава — чрез прокапането на един канал между Дунав и Черно море, който да прекосява цяла Добруджа. Напояването на добруджанските поля ще осигури поминъка на нашето население там и смело може да се каже, че може да осигури почти пълното изхранване на непривидното население на нашата страна. И в единия, и в другия случай обаче, както казах, ще е необходима електрическа енергия. Първият петгодишен план, както и вторият петгодишен план, няма никакво съмнение, ще доставят на страната достатъчна и евтина електрическа енергия и тогава въпросът за напояването и водоснабдяването на Добруджа ще бъде също така разрешен. Безспорно ще са необходими сериозни проучвания в това отношение. И ние мислим, че тоя въпрос в близко бъдеще трябва да намери своето правилно разрешение. Добруджанската плодородна земя и интересите на българския народ заслужават тия усилия и тоя труд. Тя стократно ще възнагради тия усилия.

От всичко казано досега се виждат големите възможности, които стоят пред нашата страна. Петгодишният народостопански план ще сложи основата на социалистическото общество. Безспорно за това са необходими много сили и много труд. Внесенният законопроект с предложенията на законодателната комисия ще допринесе много в това отношение. Аз смятам, че този законопроект е много навременен и целесъобразен. Той открива широки перспективи и възможности за нашето земеделие и за нашата индустрия. По този път ние наистина ще можем да осъществим поставената задача от другари Георги Димитров: бързо индустриализиране и електрифициране на нашата страна и машинизиране на нашето земеделско стопанство.

От името на парламентарната група на Българската комунистическа партия заявявам, че ние ще гласуваме единодушно законопроекта. (Ръкоплескания)

Председателстващ Атанас Драгиев: Има думата народният представител др. Илия Радков.

Илия Радков (з): (От трибуната) Другари и другарки народни представители! Законопроектът, който е сложен за разглеждане от Народното събрание, е много навременен и от голямо значение за нашето земеделие и за нашето стопанство. Ако се погледне картината на нашето водно стопанство, ще се види, че не само не е излизно, а дори е наложително да се изяснява на нашия народ колко жизнено необходимо е нашето водно богатство. Тази картина ще ни покаже, че благодарение на престъпното отношение на миналите монархофашистки режими това голямо жизнено необходимо благо — водите на нашата земя — не само че не е било стопанисвано правилно, а е било изоставено до степен да се превърне в народно зло. Факт е, че водите на нашите реки, водите от снеговалежите и дъждовете са донасяли повече бедствия на нашия народ, отколкото са били използвани за общонародно добро.

В резултат на тази престъпна политика ние имаме хиляди декари най-плодородна земя по нашите поречия затлачена и покрита с пясъци и камънаци, измити от плодородния си пласт ридове, сипеи, застрашени нови плодородни земи. Като се прибави към сметката на тези загуби стойността на изгубваното от неизползуването на водите за напояване, силодобиване и различни индустриални цели, престъпността на тази минала политика става потресаваща.

Гибелните последици на това минало трябва да се поправят в най-кратък срок, така както нашият героичен трудов народ се е запретнал да поправя злините от миналото във всички области на нашия живот.

Този въпрос не е по-малко важен от големите национални въпроси на нашата външна политика; от въпросите за териториалната ни неприкосновеност и национална свобода и независимост, срещу която водиха такава ожесточена борба народните ни врагове. По същите причини те се обявиха против строежа на големите язовири и против цялостното разрешаване на задачите на водостопанството. И тук именно най-ясно за нашия

трудов народ изпъква отвратителната роля на царските врагове, на чуждите агенти и предатели. Тогава ние бяхме много заети в политическата борба и не можахме добре да използваме този очевиден факт в борбата за разобличаването и унищожаването им. Но в обстановката на изострилата се класова борба — особено борбата в селото срещу кулаците и за изграждането на трудовите земеделски кооперативни стопанства — законът за водостопанството може и трябва да бъде в ръцете ни едно мощно мобилизиращо средство за строителство и за политическо изясняване.

Нашият народ много ясно знае какво значение има водата за земеделското стопанство. Не са малко случаите, когато, ограничен в малкото парче земя, лишен от възможността да търси и намира другде прехрана, той се нахвърля със сепирата или ножа върху братя си за малко вода, с която да полее градината си, както това е ставало за парче земя или в кавтата за синюра. Такава беше системата, такива бяха резултатите от нея.

Против това самоубийство и против това самоизграждане се бореа най-предните и верни народни синове. Тази борба завърши с победата на 9 септември и ще се утвърди с изграждането на социализма под знамето на Отечествения фронт — под ръководството на Българската комунистическа партия — преден отряд на нашата работническа класа. Сега ние нямаме борба, а задачи за водостопанисване, които се определят и от новия закон за водостопанството.

Водите на нашите реки, водите от снеговалежите и дъждовете, както и подпочвените води са държавна, т. е. общонародна собственост, и общо на целия народ се поставя задачата да изгради правилно използването на това водно стопанство. Фактически тази задача се постави непосредствено с вземането властта от народа, запланува се в двегодишния държавен народостопански план и сега в петгодишния план се поставя много по-пълно и цялостно. Ние трябва да използваме опита и успехите на двегодишния план.

Когато поставихме пред нашата младеж задачата за строежа на гигантските язовири, тя се хвърли с пълното съзнание за необходимостта от тяхното изграждане, защото разбира, че това са дела на нашата родина, дела на близкото бъдеще, които ще преобразят нашата страна. Когато по места се постави задачата за използване на водите, ние видяхме, че от малки дори селца идваха делегации да молят да се запланува и държавата да помогне с техническо ръководство и съоръжение местни водни обекти. А те са на брой около 40 обекта в цялата страна. По-важни от строящите се в страната в този момент микроязовири са: при с. Одрене — Плевенско, два, такива при с. Бохот — Плевенско, при с. Згадево, при с. Слатина — Ловешко и др.

Особено нагледни са резултатите от работата на трудовите кооперативни земеделски стопанства, които успяват в борбата против сушата и за по-високи добиви да направят истински чудеса с изобретателността си в използването на малки водни източници на подпочвени води.

Героичните подвизи на нашите трудоваци при построяване на диги, отводняване на блата, прокопаване на канали, коригиране на реки, подпомогнати активно от нашия трудов народ, ясно говорят с каква готовност, с какъв ентузиазъм нашият трудов народ се залавя със строжа на предприятия, които непосредствено дават своите плодове. В настоящия момент се извършват корекции на реки в цялата страна. По-важни начинания в това направление са: р. Искър при с. Крушовица, р. Златна Панега при Локув, р. Осъм при с. Дебово, р. Сазлишка при с. Радиево, Старозагорско, р. Струма, с притоците ѝ в цялата Кюстендилска и Дупнишка околии, р. Камчия, р. Врания, р. Марица при Димитровград, който е най-големият корекционен обект.

Също в настоящия момент се извършва отводняване на низини и блата, същевременно и напояване, както следва: Видинска низина, Свищов—Белене, Никопол—Белене, Арчарска низина, Цибърска низина, Козлодуйска низина с големи отводнителни площи, Айдемирско блато при Силистра, Бръшлянско при Тутракан, Драгоманско, Страджанско—Ямболско, Карнобатско и др.

Готовността, с която нашите стопани се отзоваха на повика на Съюза на водните синдикати да се построят големите помпени станции на Дунава за напояване на плодородната и страдаща от сушата Дунавска равнина, също показва какво може да направи нашият народ, когато му се изясни какво се иска от него, какво се строи и каква е ползата от това строителство.

Тази готовност трябва да се използва, като внимателно се проучат обектите, още по-правилно се ръководят и разумно се използват работните сили на народа.

Делото на водните синдикати в това отношение е особено поучително и опитът му може и трябва да бъде всеотдайно използван, като, разбира се, се очистят всички ония елементи, които отблъскваха народа, каквито бе в миналото при способването на плановете по напоителните канали и съоръжения съобразно интересите на отделни личности.

Делото на водните синдикати бихме могли да сравним с делото на нашите кооперации. И в тяхната дейност имаше честно и безкористно служене на народа и народното стопанство. Те бяха една защитна броня на народните интереси от частния търговско-спекулативен и индустриален капитал. Но имаше също на места — и по силата на принудата — изкористяване в полза на отделни лица и услужване на противонародна държавна политика. В основата си обаче то е народно дело, народна организация. Водните синдикати съби-

раха и събират усилията на много стопани в изграждането на напоителни канали и съоръжения, след като ги убеждаваха в полезността на това строителство. Агитаторите на водните синдикати започваха обикновено с всепризнатата историческа истина, която гласи, че още в древни времена човек е използвал водите за напояване чрез редица изкуствени съоръжения. Те говореха за широкото използване на водите в Египет и Месопотамия, благодарение на които пустинни области са били превърнати в ханаанска земя.

Само по-смелите, честно-прогресивните организатори на водните синдикати по пътя на синдикатите имаха смелостта да говорят за грандиозните водни строежи на СССР. Тайно, на ухо те разказваха на бедните и средните селяни за героичния подвиг на колхозниците от Узбекистан, които прокопаха големия Фергански канал. Удивени, нашите трудови селяни слушаха как Сталин събрал съветските инженери и им възложил в най-кратък срок да изработят плановете за прокопаването на канал дълъг 270 км., как 160.000 ентузиастични колхозници се заели с работата и за 45 дни каналът, широк 30 м. и дълбок 4 м., бил готов и по него били пуснати 100 кубически метра вода в секунда от водите на р. Нарин; как били построени последователно голям брой технически съоръжения, после каналът бил продължен и чрез него се напояват над 570.000 декара обработваема земя, от които се добиват най-високи добиви памук в света и по този начин доходът на населението се увеличил 10 пъти.

Те слушаха също така как на голямата руска р. Днепр до гр. Запороже са построили бараж и по такъв начин са получили водохранилище-езеро с дължина 90 км. — от Запороже до Днепротровск — с водата на което се напояват годишно до 10.000.000 декара. Езерото има 2.800.000.000 кубически метра вода. Нашият най-голям язовир Росица, който ние сега строим, ще има 220 милиона кубически метра водовместимост. Тази велика задача е била започната в 1927 г. и завършена в 1932 г. Там е построена и голямата всеизвестна електростанция Днепротес, с около 700.000 конски сили, която дава най-евтината електрическа енергия.

Тогава нашите дребни и безимотни селяни не можеха да виждат ползата за себе си от такива огромни работи, защото не тяхната земя щеше да бъде напоявана и не техният доход щеше да се удесеторява, както е бил удесеторен доходът на колхозниците в Узбекистан. Сега обаче при разрастването на трудово-кооперативното земеделско стопанство, при закрилата на основния закон — Димитровската конституция — по силата на който земята принадлежи на онези, които я работят, нашите средни и бедни селяни, които обичат земята и земеделския труд, не ще пожелат сили за изграждане на всички големи и малки водни строежи, чрез които техните вече земи, земите, които те обработват и които ще оставят на поколенията си, ще бъдат напоявани, ще станат много по-доходоносни и трудът им ще бъде по-лек и радостен.

Потребна е само една широка разяснителна работа. Нужно е да се обясни това на всички трудови селяни, на целия наш трудов народ, както това е казано и в мотивите към предлагания законопроект за водостопанството. Широко, нагледно и просто ще трябва да се изясни на всички хора на земеделския труд и на целия народ, който се бори за по-добър живот, за по-добра прехрана, която да не бъде застрашавана вече от злокачествени природни суши, че когато бъдат извършени заплануваните водни строежи, когато станем истински добри стопани на водното си богатство, ние ще постигнем благосъстояние, което в числа не може да се изрази. Само досегашните опити на водните синдикати, при които не са приложени всички придобивки на съвременната агрономическа наука и техника, показват, че при напояване един декар тютюн дава 120 килограма, докато ненапояван декар дава 60 килограма; царевичата при напояване утроява дохода си, житото също го утроява, картофите дават пет пъти по-голям доход, цвеклото три пъти по-голям доход, лозята четири пъти, овощните градини — пет пъти. Това може да се постигне само при едно пълно национално стопанисване на водите и прилагане на новите научни методи на обработка и отглеждане на различните култури.

Никога тези възможности не са били така пълноценно дадени на нашия народ, както сега. Не само че са разрешени вече основните въпроси, които се отнасят до това, кого ще ползува едно или друго мероприятие — защото всеизвестно е, че то е предназначено да служи за благо на целия народ — но налице е и безрезервната и пълна подкрепа на братския Съветски съюз в това огромно строителство.

Не на ухо се разназва вече подвигът на колхозниците в Узбекистан, които построиха Ферганския канал, а може не само да се разказва открито, но и да се ползува опитът и научната и техническа подготовка на съветските трудови хора, на съветските инженери и строители, които изработиха и ръководят приложението на грандиозните плановете за превръщането на пустинята Каракум в богата плодородна земя; за напояването на обширните Мугански степи на Южен Азербайджан, които строят най-големия язовир в Европа на р. Кура, водите на която ще залееят огромно пространство и ще образуват море, съдържащо 16 милиарда кубически метра вода, която ще напоява Муганските степи житница на Азербайджан, и много още други гигантски строежи, защото съветските хора, съветските инженери и научни работници, под ръководството на Сталин, изпълняват завета на Ленина, който още през 1921 г. в едно писмо, отправено до народите, които насялават южните граници на Съветския съюз, казва: «Оросяването е нужно повече от всичко друго и повече от всичко друго ще пресъздаде този край, ще го възради.»

На нашите инженери и архитекти др. Васил Коларов също каза пред конгреса им: «Сушата е победима и ние трябва да я победим във възможно най-кратък срок. Ние трябва да събираме и съхраняваме изобилните снежни валежи и да ги изразходваме правилно за напояването на нашите плодородни полета и като неизчерпаем източник на двигателна сила.»

Предлаганият законопроект идва да отговори на една положителна потребност от оформяването в едно цялостно национално дело на всички разпокъсани досега мероприятия и усилия в областта на използването на водите за народното стопанство. Ето защо логично и правилно е като начален мотив на законопроекта да се посочва чл. 7 на Конституцията, който постановява, че водите са държавна, общонародна собственост.

Предлаганият законопроект обезсилва всички по-раншни закони, които третират тази материя: закона за водните синдикати, закона за напояване и отводняване на земите, закона за определяне на таксите, събирани от водоползувателите, закона за опрощаване таксата «водно право» на водните синдикати за напояване и глава втора, членове 39 до 152, от закона за имуществата, собствеността и сервитутите. Намирам, че е добре това, дето съгласно чл. 3 на законопроекта цялата държавна административна и стопанска дейност по уреждане на водостопанството минава под компетентността на Министерството на електрификацията и мелиорациите, защото по този начин всички тези основни въпроси се събират за разрешаване на едно място и всеки почин ще стигне за разрешение дотам. Създаването на един достоен съвет по водите, така както е разрешен този въпрос с чл. 6 от законопроекта, е една естествена необходимост, като се знае, че ползуването на водите е многостранно, за различни цели и по различни начини. Предлагам обаче да се изработи — ако такъв вече не е изработен или не се предвижда — правилник за дейността на този съвет по водите, който да уточнява както неговите функции, така и да го прави един потвърждаващ инструмент, и то не само на Министерството на електрификацията, а и на Стопанския съвет при Министерския съвет, на Държавната планова комисия и общо на цялостната стопанска политика на Правителството.

В законопроекта също така е уточнено кой извършва строежите и кой ги експлоатира. Ясно е указано как се постъпва със стопаните, които са засегнати от мелиоративните строежи. В законопроекта се предвижда и Общ съюз на синдикатите в България. Добре е, че се увеличават наказателните санкции до 50.000 лв., а не както беше до 5.000 лв., за да може законът да постигне своите цели.

В законопроекта ясно е казано кои строежи са обект на държавата и кои остават като обект на водните синдикати. Все пак аз мисля, че е необходимо в бъдещата си дейност водните синдикати да имат още по-широки възможности за организация и за изпълнение на малки от местно значение водни обекти, отколкото са имали досега. Защото огромна е по своето значение и размери работата на водните синдикати. Те работят със самата маса на стопаните, те ги организират и мобилизират за изпълнението на стотици малки, но с голямо стопанско значение водни строежи. Практически те чрез масата стопани и стопанства ще стопанисват водите и на големите държавни водни предприятия, каквито са язовирите. Те, чрез своите кадри от инженери и техници, от стопански дейатели, спечелили доверието на нашите стопани, ще бъдат първите пионери, каквито са били и досега, във внедряването сред народа на съзнанието за ползата от разумното стопанисване на водите. Техни помощни органи би трябвало да бъдат околните народни съвети и селсъветите, политическите и масовите организации.

Основната важност на законопроекта, който се състои в цялостното поставяне на големата задача за водостопанството, като държавен и общонароден въпрос, е в духа и в хармония с основния закон — Димитровската конституция — и логично следва заангажирането на държавата в много по-голяма степен в изграждането на това наше водостопанство. Законопроектът е също мобилизиращ фактор за изпълнението на петгодишния народостопански план и трябва да бъде широко изяснен чрез печата, радиото и на събрания за постигане напълно предначертаното си.

Аз дълбоко вярвам, че задачата, която си поставя законопроектът — изграждане на благосъстоянието на нашия народ и по-скорошното изграждане на социализма — под мъдрото ръководство на нашия любим учител, ще я постигнем.

Ето защо от името на земеделската парламентарна група заявявам, че ще гласуваме законопроекта за водостопанството и ще съдействуваме с всички сили за неговото пълно приложение за благото на нашия героичен трудов народ. (Ръкоплескания)

Председателстващ Атанас Драгиев: Има думата по законопроекта министърът на електрификацията и мелиорациите др. Кимон Георгиев.

Министър Кимон Георгиев: (От трибуната. Посрещнат с ръкоплескания) Другари и другари народни представители! Преди всичко дължа да изкажа моята признателност към другарите народни представители др. Пачев и Илия Радков, които се изказаха по законопроекта, подчертавайки голямото значение на материята, която той третира, както и някои неговни особености.

Препоръките, които се правят от тези наши другари, ще бъдат взети под внимание и аз се надявам, че някои от тях ще бъдат обсъдени още утре в законодателната комисия.

Внасянето на този законопроект за разглеждане от Великото народно събрание се налагаше от няколко съображения. Най-важното от тях, разбира се, е да се нагоди законът към новите условия и нужди на народното стопанство, както и към новата организация на държавата.

Чл. 7 от Конституцията предвижда, че водите са държавна, общонародна собственост, което ще рече, че те се стопанисват от държавата или, с други думи, водостопанството става държавна дейност. Това именно наложи да се ревизира съществуващото законодателство по водите и да се нагоди към поместения чл. 7 от Конституцията.

Съществуващото законодателство по водите е пръснато в няколко закони, създадени в различни времена и независими един от друг, без необходимата връзка и съгласуваност помежду им. Това обстоятелство налага да се кодифицира цялата тази материя в един общ закон, освободен от постановленията, изгубили вече значение за днешния момент, и попълнен с други, които нуждите на времето повеляват.

Нуждата от това особено се чувства във връзка с голямото социалистическо строителство и изграждане на нашата страна, което налага на държавата да се ангажира с множество крупни водостопански строежи, като напойтелни и силдодобивни язовири, отводнителни и напойтелни мероприятия от голям мащаб, корекции на реки и др.

Горните задачи, които Министерството на електрификацията и мелиорациите трябва да осъществява, често засягат интереси на други ведомства, чиято компетенция в случая трябва да бъде привлечена — което именно законът трябва също да уреди.

На водните синдикати, пред които при новото крупно строителство в областта на селското стопанство се открива най-широко поле за творческа народополезна дейност, би трябвало да им се даде възможността при провеждане на своите задачи по-успешно да съчетават местните интереси с общодържавната народостопанска политика. За тази цел законопроектът за водостопанството поставя водните синдикати в по-тясна връзка с държавата, за да обезпечи на последната необходимия контрол и ръководство на тяхната дейност, разбира се, в строго необходимата мярка.

Във връзка с големите язовирни строежи и организация на обширните напойтелни полета предвижда се възможността по решение на Министерския съвет да се провежда задължително земеустройство на земите, включени в района на мелиоративното мероприятие, и ооразуване на обща маса от загоуи на площи, които се разпределят пропорционално между всички стопани, ползващи мероприятиято. С това водите и мелиоративните строежи създават стимул за провеждане задължително земеустройство, което косвено може да подпомогне задачите на аграрната реформа и на петгодишния народостопански план в областта на земеделието.

Урежда се също участието на държавата в мелиоративните строежи и в строителството на водните синдикати, но едновременно се предвиждат и задълженията на стопаните във връзка със заплащане водоползуванията и ползуването от други водостопански мероприятия. Кътобще съчетава се държавната, обществената и частната заинтересуваност в изграждането на водостопанските обекти и съоръжения, с оглед засилване и запазване на земеделското и други производства и за повишаване на националния доход.

Предвидени са също така редица положения за уреждане изселването на засегнатите от мелиоративните строежи семейства, за заместване имотите им, за построяване нови жилища и стопански сгради, за поемане задълженията на местните органи на държавната власт, читалищата, кооперациите и други обществени организации от засегнатите селища и пр.

Ето в общи черти основанията — без да изчерпвам последните — които наложиха настоящия законопроект, който се представя на вашето внимание.

Една особеност на настоящия законопроект е, че той включва материята на водните синдикати, за разлика от миналото. По този случай аз ще се опра да дам някои данни, за да изтъкна значението на водните синдикати и хода на тяхното развитие, разбира се, съвършено накратко.

От 1921 г. до 1944 г. включително са били образувани всичко 83 водни синдикати. От 1945 г. до 1948 г. са образувани 35 водни синдикати. Или към 1 януари 1949 г. ние сме имали 118 водни синдикати. Това показва, че развитието на водните синдикати след войната е значително ускорено, а именно: до 1944 г., т. е. за 24 години, са образувани средно по 3.5 синдиката годишно, а за последните четири години — средно по 9 синдиката годишно.

Докато до 1944 г., значи, за 24 години, водните синдикати са обхванали 2.070.000 декара площ, през последните четири години те са обхванали 4.130.000 декара площ, или годишно е обхващано около 12 пъти повече земя, отколкото преди войната.

Към началото на 1949 г. във водните синдикати са обхванати общо 6.200.000 декара площ. Понастоящем във водните синдикати за напойтелни и отводнителни мелиоративни строежи и за корекции на реки членуват около 300.000 души.

За да се добие представа за дейността на водните синдикати, ще дам няколко данни за извършеното през 1948 г.

По строителния план за 1948 г. е било предвидено водните синдикати да извършват строителни работи на обща сума 610.000.000 лв. и доставка на помпи, мотори и други на сума 100.000.000 лв.; или всичко предвидено по плана за изтеклата година 710.000.000 лв.

През годината са извършени строителни работи за 566.700.000 лв. и закупени превозни средства, помпи, мотори и други на сума 22.800.000 лв.; или всичко е изразходвано по изпълнение на плана сумата 589.500.000 лв. Планът за тази година е изпълнен 83%, а само строителният план е изпълнен 93%. Неизпълнението на плана през 1948 г. се дължи на обстоятелството, че не можах да се внесат и закупят запланираните помпи и мотори. Освен това водните синдикати страдат от липсата на достатъчен технически персонал.

През 1948 г. водните синдикати са събрали собствени средства за строежи 178.000.000 лв. и са получили помощ от държавата, дялов капитал, 275.000.000 лв.; или всичко събрани средства за строежи 453.000.000 лв.

Освен това водните синдикати събират експлоатационни вноски; така например през 1948 г. са събрали 195.322.000 лв.

От водните синдикати през 1948 г. са извършени следните строителни работи: корекции на реки 57 км., напоителни канали 413 км., отводнителни канали 44 км., второстепенни вадни 246 км., язове 17 броя, разни мостове 125 броя, акведукти 24 броя, водостоци 311 броя, вододели 208 броя и разни други съоръжения.

В резултат на строителната дейност площта за напояване е увеличена със 103.515 декара. През изтеклата година също така са отводнени 13.816 декара и заназени от заливане, чрез корекции на реки — 10.500 декара.

Като споменавам за извършени корекции от страна на водните синдикати през 1948 г., считам за нецелесъобразно да съобща, че съответните служби у нас са установили нуждата от корекции на реките на протежение около 3.500 км., от които 1.500 км. пълни и 2.000 км. частични корекции.

Трябва да се съжалева, че въобще корекциите и укрепването на реките, поради неотложната нужда за засилване на мероприятията по отводняването, напояването и силосизирането, които ангажират грамадни кредити, трябваше да минат на второ място. Затова пък след изграждането на язовирното дело корекционните строежи ще бъдат значително намалени и облекчени, а строежът им значително засилен.

За да дам представа за една от най-важните дейности в областта на водостопанството, ще посоча няколко данни относно напояването.

През периода на петгодишния държавен стопански план предстои да се организира напояването на следните площи:

I. От язовирни води:

1. «Росица» — Павликенско . . . 300.000 декара
2. «Тополница» — Пазарджишко . . . 300.000 декара
3. «Георги Димитров» — Казанлъшко . . . 50.000 декара
4. «Георги Димитров» — Старозагорско . . . 240.000 декара
5. «Васил Коларов» — Кричимско . . . 100.000 декара
6. «Пасарел» — Софийско . . . 340.000 декара

II. Полуизравнени искърски води:

6. «Червен бряг», Долни Луковит, Бело-
слатинско . . . 320.000 декара

III. Вътрешни текущи води:

7. Водните синдикати «Пирин» и «Вистрица», Светиврачко . . . 60.000 декара
8. Водните синдикати «Напредък» и «Любимец», Харманлийско . . . 40.000 декара

IV. От дунавски води:

От първия етап на напояването, който етап има пред вид води, които се намират над долното ниво на дунавските води до 20 м. височина . . . 540.000 декара

От дунавски води II етап — площи, които се намират на височина над 20 м. над ниските води на Дунава и под 55 м. — всичко . . . 590.000 декара

V. От подпочвени води:

Общо в цялата страна . . . 120.000 декара
Всички изброени площи за напояване през течение на петгодишния план представляват 3.000.000 декара.

Посочените цифри предстои да бъдат, разбира се, окончателно уточнени при завършване на проучванията, които сега са в ход, но те не ще бъдат съществено изменени.

Какви биха били отраженията в нашия стопански живот от осъществяването на тези 3.000.000 декара напоявани площи?

1. Ако вземем средно по 6.000—7.000 лв. в повече годишно земеделско производство на декар, това прави 18.000.000.000—21.000.000.000 лв. увеличена земеделска продукция, или средно 20.000.000.000 лв. в повече земеделска продукция. Вярно е, че някои проучвания, които са направени, някои анкети, които вече са привършени — а именно такава една анкета бе направена от страна на Министерството на мелiorациите със съдействието на Дирекцията на статистиката — предвиждат по-големи добиви от напоителните площи, достигащи до 9.450 лв. на декар допълнителен добив от напояваните площи. Аз обаче предпочитам да се ползвам от по-скромните цифри, а именно вместо 9.500 лв. да туя в основата на моите изчисления 6.000—7.000 лв., за да избягна каквито и да било увлечения.

2. Същата тая продукция ще се отрази особено чувствително върху нашето животновъдство.

3. Засилената земеделска продукция, особено тая на индустриалните и интензивните култури, както и на животновъдството, ще даде особено благоприятно отражение за развитието на нашата индустрия, а така също и за нашия износ, което значително ще облекчи платежния ни баланс в чужбина.

Косвено, значи, тази годишна земеделска продукция средно от около 20.000.000.000 лв. чрез благоприятните отражения в развитието на животновъдството, индустрията и улесняването на нашия платежен баланс чрез износ в чужбина ще се отрази двойно и повече в нашето народно стопанство. Тези отражения ние ще ги получим само срещу една реализирана напоявана площ от 3.000.000 декара.

Перспективите обаче за реализиране на напояваната площ в страната са много по-големи. Изчисленията гласят, че ние ще можем да реализираме минимум 8.000.000 напоявани декари. Когато обаче нуждите ни накарат да пестим всяка капка вода и да се помъчим да организираме използването на тази капка вода, аз съм дълбоко убеден, че ние ще стигнем и надминем 10.000.000 напоявана площ в страната. Можем следователно да си представим какви биха били тези последици, тези отражения върху нашето народно стопанство, ако 3.000.000 декара ни дават като непосредствен резултат увеличение на земеделското производство с 20.000.000.000 лв., а 10-те милиона декара биха ни дали увеличение на производството с 60.000.000.000—70.000.000.000 лв., и то непосредствено за самия производител. Осаче истинското отражение на този добив в повече от земеделски продукти ще се получи, когато сметнем добива от увеличеното животновъдство, добива от индустрията и добива от това, че ние ще се снабдим с достатъчно индустриални и други интензивни култури за износ в сурово състояние, за преработка и износ в чужбина.

Често обаче у нас се говори, че проблемът за напояването ще ни освободи от кошмара на периодическите засушавания у нас. Аз искам да се спра с няколко думи само по този въпрос, за да предупредя от опасността да се затвърдят всред нашето население една погрешна представа.

Ние имаме около 50.000.000 или по-точно—48.000.000 и няколко стотин хиляди декара работна площ. Закръгляванията, които предстои да стават в бъдеще, клонят да доведат нашата работна площ към 50.000.000 декара. Ние при най-големи усилия, които ще употребим, ще достигнем — или ако успеем да ги надхвърлим, това ще бъде твърде незначително — 10.000.000 декара, които да можем да напояваме.

Следователно остават още 40.000.000 декара, които ще бъдат изложени на опустошителното въздействие на сушата. Единственото и важно средство срещу тези опустошения на сушата ще си остане правилната агротехника върху тези земи. И следователно не бива да се говори, че напоителните мероприятия, които ние предвиждаме, ще разрешат проблема за сушата.

Напоителните мероприятия, които ние предвиждаме, ще позволят на 20% от нашата земя — когато ще се завърши окончателно програмата по напояването — да бъде редовно напоявана, да дава редовна реколта и — което е най-важното — да дава възможност да се култивират интензивни култури, тъй като всички интензивни култури без изключение са тясно свързани с редовната, правилна и достатъчно голяма влага. Това е, значи, главната облага, която ние ще достигнем в областта на напояването.

Нека спомена, че най-важният обект на отводняването, това е обектът на крайдунавските низини, върху от някои блатата, които вече са прусушени. Този обект се намира вече към края на своето реализиране. Дотолкова, доколкото се касае да се спрат водите от Дунава, да не нахлуват в тия низини непосредствено при покачането водите на Дунава — с това е приключено. С твърде малки още недоглеждания от миналото, предстои през тази година с направата на някои малки съоръжения да се приключи окончателно с дигите, които ще предпазват нахлуването на води в тия низини. Обаче с това не се изчерпва въпросът за отводняването. Отводняването, за да бъде завършено, ще трябва да се построят помпени станции, да се изгради главен отводнителен канал и друга второстепенна мрежа, която да събира водите, да ги отвежда по главния отводнителен канал и чрез помпи да се прехвърлят през дигата. Тъкмо този процес през тази година именно ще има да се върши в пълен размер.

Възложени са на Министерството на строежите всичките помпени отводнителни станции, които то ще трябва да построи своевременно. Възложени са също така помпи в чужбина. Съответните мотори са възложени так, у нас, на «Елпром». Имаме уверения, че както помпите в чужбина, така и моторите от «Елпром» ще бъдат своевременно завършени и доставени. Остава, значи, Министерството на строежите да успее да построи към съответното време нужните помпени сгради, за да можем да инсталираме и през текущата година да запълним отводнителната мрежа, която ще ни позволи стопроцентово да можем да използваме големите простори, които бидоха защитени чрез тия диги и които биха ни дали възможност наистина да тласнем въпроса за напояването твърде напред. Преди да се приключи напълно с отводняването, безспорно, не може да се пристъпи към мероприятията за напояване.

Има и една друга област, в която водостопанството може също така да ни ползува извънредно много. Аз ще се спра с няколко думи, за да осветля народното представителство с

някои данни и по тази именно област. Касае се за силдобиването чрез язовирното дело в страната и чрез текущите води. Ще засегна данните от петгодишния народостопански план.

През 1949 г. се предвижда да се построи водна електрическа централа «Топлика» в Неврокопско от 700 киловата; водна електрическа централа «Тунджа», Ямболско, от 270 киловата, предвижда се разширение на съществуващите водни централи: водноелектрическа централа «Трайчо Костов», Мездра, с 1700 киловата, водноелектрическа централа «Рила», Дупнишко, с 4500 киловата и водноелектрическа централа в Карлово с 2000 киловата. Или всичко през течение на 1949 г. ние очакваме да застроим и да пушем в действие до края на годината 9170 киловата електрическа мощност.

В 1950 г. предстои да бъдат застроени: водноелектрическа централа «Асеница», Асеновград, с 6700 киловата, водноелектрическа централа «Петрово», Светиврачко, с 2650 киловата, водноелектрическа централа «Тича», Преславско, с 425 киловата, водноелектрическа централа «Видима I», Троянско, с 3200 киловата, водноелектрическа централа «Гъжа I», Казанлъшко, с 4800 киловата, водноелектрическа централа «Разлог», Разложко, със 700 киловата и едно разширение на водноелектрическата централа «Въча», Крчимиско, със 7300 киловата.

Всичко през 1950 г. се очаква да се осъществи нова електрическа мощност от 25.775 киловата.

През 1951 г. ще бъдат застроени: водноелектрическа централа «Радомирици», Луковитско, с 600 киловата, водноелектрическа централа «Росица I», със 7300 киловата, водноелектрическа централа «Батошево», Севлиево, с 2000 киловата, водноелектрическа централа «Китка», Белградчишко, с 3000 киловата, водноелектрическа централа «Клисурса», Берковско, с 4600 киловата, водноелектрическа централа «Кунино», Врачанско, с 4600 киловата и разширение на водноелектрическата централа «Златна Панега», Луковитско, с 1000 киловата. Или всичко 22.500 киловата за 1951 г.

През 1952 г. ще бъдат застроени: водноелектрическа централа «Росица II», Павлиненско, с 3000 киловата, водноелектрическа централа «Петрохан», Берковско, с 18.000 киловата, водноелектрическа централа «Горни Лом», Белградчишко, с 4000 киловата, и водноелектрическа централа «Видима II», Троянско, с 2000 киловата. Или всичко 27.000 киловата.

През 1953 г. ще бъдат застроени: водноелектрическа централа «Георги Димитров I», Казанлъшко, с 4.700 киловата, водноелектрическа централа «Тополница I», Пазарджишко, със 7000 киловата, водноелектрическа централа «Тополница II», Пазарджишко, с 3000 киловата, водноелектрическа централа «Бели Искър», Самоковско, с 15.000 киловата, водноелектрическа централа «Реселец», Врачанско, с 7.000 киловата, водноелектрическа централа «Пасарел», Самоковско, с 36.000 киловата, водноелектрическа централа «Коналяне», Софийско, с 20.000 киловата, хидрокомбинат «Белмекен», частично, с 36.000 киловата, хидрокомбинат «Родопи», частично, с 14.000 киловата, водноелектрическа централа «Георги Димитров II», Старозагорско, с 16.000 киловата. Всички тези са на изравнени язовирни води, общо 158.700 киловата. Разбира се, някои от цифрите предстои да се уточнят малко повече или малко по-долу — това окончателните проучвания ще покажат.

Ще кажа няколко думи за цифрите, които току-що прочетох.

През настоящата петилетка, значи, предстои да бъдат изградени 28 водноелектрически централи и 5 разширения — всичко 33 обекта — с обща инсталирана мощност 243.145 киловата.

Заслужава да се отбележи, че за първите 4 години ще бъдат построени всичко 84.445 киловата. От тях по изравнени води — само 18.600 киловата. Всички други са на текущи води. А за петата, 1953 г., се предвижда да бъдат завършени инсталирани електро мощности за 158.000 киловата, без изключение всички на изравнени води.

Или общо през петилетката по неизравнени текущи води ще имаме 65.000 киловата всичко, а по изравнени, цялостно или частично, 177.000 киловата.

Ефрем Митев (к): Всичко 243.000 киловата.

Министър Кимон Георгиев: Ако сметнем, че средната използваемост от всеки киловат е 3.500 часа — една възможна използваемост — годишно може да се произведе от всички тези водни централи, които предстои да бъдат инсталирани през петилетката, 850.000.000 киловатчаса.

За да имате по-точна представа какво представляват 850 милиона киловатчаса, трябва да ви кажа, че ние през изтеклата година с голямо напрежение на цялата инсталирана мощност, особено на термическата мощност, успяхме да достигнем всичко 550 милиона киловатчаса. Следователно онова, което предстои да се осъществи през течение на петилетката в областта на водното силдобиване, ще бъде с 300 милиона киловатчаса повече от това, което сме произвели през последната 1948 г., което е най-голямото количество енергия, което сме добили спрямо всички години в миналото.

Ако пресметнем тези 550 милиона киловатчаса, които сме произвели през изтеклата 1948 г., плюс онези, които предстои, биха могли да се получат от инсталираната мощност през течение на петилетката, ние ще получим общо производство в 1953 г. 1.400.000.000 киловатчаса. В петго-

дишния държавен стопански план се предвижда през 1953 г. да получаваме 1.800.000.000 киловатчаса. Остава, значи, да получим още 400 милиона киловатчаса, за да достигнем онова, което предвижда петгодишният план.

Трябва обаче да добавя, че в същия този период се предвижда да бъдат инсталирани около 200 киловата термическа мощност. Ако вземем същия коефициент на използването — 3.500 киловата — ние бихме могли да получим от тях още 700 милиона киловатчаса, които, прибавени към 1.400.000.000 киловатчаса, дават 2.100.000.000 киловатчаса. Нека допуснем, че за известни проценти сме се изтъгали в нашите предвиждания. Все пак ние имаме достатъчно шанс да осъществим онова, което се предвижда по петгодишния стопански план.

Ето, драги народни представители, тези няколко данни, които ви цитирам, рисуват значението на водостопанството у нас и на материята, която днес разглеждаме, и показват, че наистина се касае за едни обекти от национален мащаб, едни обекти, които са от естество да тласкат напред всички области на нашето развитие и които, от друга страна, служат като предпоставка за развитието на всички области в нашето стопанство.

Оттук именно произхожда нашият дълг да се уреди час по-скоро материята, която ще позволи да се турят в хармония всички усилия, които трябва да бъдат насочени така, че да може именно водостопанството да изиграе онази грамадна роля, която нему се припада в областта на социалистическото строителство.

Без правилно, своевременно, с пълни сили изграждане на нашето водостопанство ние сигурно ще изостанем твърде назад във всички цели, които си поставяме при нашето социалистическо строителство. А то е обосновано напълно от хода, по който ще се развива водостопанството у нас. Затуй аз се надявам, че всички вие, преценявайки значението на материята, която съдържа този законопроект, ще дадете своето одобрение, за да може той час по-скоро да се тури в изпълнение.

Преди да свърша, искам да се спра върху някои от изказванията на двамата другари д-р Пачев и Илия Радков.

Правилно обърна внимание д-р Пачев, че една от слабите страни в дейността на нашето напоително дело се явява Добруджанският край. Това е край, който е лишен извънредно много от наличност на води за напояване. Този край даже е лишен от наличност на достатъчно вода, поне за момента, за водоснабдяване, а още по-малко за напояване. Въпреки това аз смятам, че далеч не са изследвани всички възможности, които могат да дадат едно правилно разрешение на въпроса за напояването на Добруджа.

Преди всичко очертават се две възможности, за да се облекчат известни части от Добруджа от последиците на страшната суша. Това са участъците от Добруджа, които граничат с Черно море и с Дунав. В този участък, който граничи с Черно море, аз смятам, че до стотина хиляди декари биха могли да бъдат организирани за напояване, като се използват сладките води на Шабленското и Дуранкулашкото езера, след като, разбира се, се вземат сериозни мерки, за да се попречи на тяхното смесване с морските води — което, за съжаление, сега е допуснато, и които води по този начин стават сега негодни за напояване.

Другата възможност е тази около Дунав. Около Дунав Добруджа ще се ползва в голяма степен от напоителните съоръжения, които са между Русе и Тутракан, и тези, които са около Силистра. Половината от тия пространства, които са между Русе и Тутракан и които са около 180.000 декара, са в границите на Югозападна Добруджа. Това е от Бръшлян на север до Тутракан.

Цялата тази земя е вече напълно запазена от нахлуване на дунавските високи води. Там са взети всички мерки още тази година да се приключи с отводняването чрез инсталирането на помпените станции. Те са в работа. Като имам случай да кажа, по всичко изглежда, че ние можем своевременно да ги инсталираме.

Около Силистра Айдемирската низина също така представлява интерес, макар и по-малък — тя е около 27.000 декара. Още се спори около цифрата: някои казват, че е по-малка, други казват, че е по-голяма. Тази низина е също опасена чрез дигата и съответните съоръжения за инсталиране на помпена отводнителна станция също се подготвяват.

Независимо от тия низини, които представляват около 200.000 декара, около Тутракан, източно от Тутракан и югоизточно от Силистра има високи равнини, по все пак не толкова високи, за да не бъдат достъпни за напояване от Дунав. Тези равнини могат да съставляват една площ от около 250 до 300 хиляди декара. Следователно към 200.000 декара, които са в областта на низините, ние ще можем да напояваме и други 200—300 хиляди декара по-високи полета. Всичко, значи, в Добруджанско, или, по-право, в западния край на Добруджа, ще могат да бъдат напоявани до 400—500 хиляди декара. С 100-те хиляди декара в областта Шабленско и Дуранкулашко, северно от Балчишко, ще достигнем до 500.000 декара. Остава обаче големият въпрос за напояването на Средна и Централна Добруджа — един въпрос твърде труден за разрешение поради това, че до този момент ние още нямаме ясна представа за пътя, по който може да се намери едно сполучливо разрешение, и дали е въобще възможно да се намери такъв път. Във всеки случай ние не се отказваме да го търсим.

С оглед на това през миналото лято беше назначена една комисия, която да събере материалите, които съществуват в

тая област от миналото, да хвърли един рекогносцировачен поглед за възможностите из Добруджа, да събере данни за дълбочините на водите по разните кладенци на Добруджа и да получим изобщо представа за съответните възможности. Първата възможност, която трябва да търсим, това са подпочвените води, достатъчно големи по размери.

Другият въпрос, който спомена др. Пачев, това е възможността да се построи канал. Тая възможност може би не е изключена, обаче в момента не е проучена. Тя ще трябва да се проучи и трябва да се признае, че тя ще бъде една трудна задача, защото Добруджа, колкото и да я смятаме обикновено за равна, далеко не е равна, тя е твърде много вълнообразна. Но все пак този въпрос ще се изследва, ще се проучи.

Всички тия възможности, и по отношение напояването на областта северно от Балчик, по Черноморието, в района на Шабла и Дуранкулак, и по напояванията на низините в Силистренско и Тутраканско, както и на високите полета над Силистренско и Тутраканско, са тясно свързани с наличността на достатъчна и евтина електрическа енергия.

Когато говорим за останалите обекти, които предстои да бъдат проучени, евентуално решени, ще трябва да се има пред вид, че за тях пък ще бъде потребно още по-голямо количество и възможно по-евтина електрическа енергия. Затуй в последователността на разрешението на проблемите ние ще трябва да вървим по реда на възможността.

Докато у нас електрическата енергия е още ограничена, ние ще търсим разрешението на ония обекти, които ще искат възможно по-малко електрическа енергия. Тези обекти на първо време са низините около Силистра и Тутракан, които заемат кръгло до 200.000 декара; след това ще следват източните краища на Добруджа около Черно море до 100.000 декара, в областта на Шабла и Дуранкулак, и едва по-късно ще настъпи моментът, когато ние ще имаме тая евтина и достатъчна по количество електрическа енергия в по-високите полета край Силистра и Тутракан, и разрешението евентуално и на възможните проблеми — ако проучванията потвърдят това — по отношение на Централна Добруджа, във връзка с търсене на едно разрешение на въпроса за подпочвените води, или в края на краищата на едно разрешение — ако се окаже възможно — на въпроса за построяване на съответен канал между Дунав и Черно море, който да ни даде достатъчно сладки води, с които да можем да напояваме Централна Добруджа.

Все пак, виждате, този обект, Добруджа, ни показва, че напояванията са от естество да разрешат частично въпроса за сушата, че ние, колкото и да употребим усилия в това отношение, все пак ще можем да напояваме само малка част от Добруджа.

Недейте забравя, че Добруджа има около три милиона и половина декара работна площ. Това е една от най-ценните придобивки, които се върнаха на страната, след като Добруджа се приобщи към майка България. Това, което се очертава пред нас като възможност за напояване в Добруджа, се отнася за около 500.000 декара. Ако други възможности се очертаят чрез подпочвени води и чрез канали, напояваните декари могат да бъдат удвоени и утроени, но в никакъв случай ние няма да имаме повече от 20—25% напоявана площ от безкрайните Добруджански полета.

Все пак си остава единствено възможно разрешение на въпроса правилната агротехника. А ние ще имаме правилна агротехника тогава, когато чрез напояването, което организираме, чрез електрификацията, която създаваме, чрез индустрията, която засилваме, чрез животновъдството, което ще бъде резултат на засиленото земеделско производство по пътя на напояванията, ние ще получим широки възможности да внесем всичко онова, което е необходимо за пълното механизирание и машинизиране на нашето земеделие, за да дадем

оная агротехника, която ще ни позволи да запазим по-добре влагата, да обработим по-добре почвите.

Заедно с това ние ще трябва да проведем една просветна дейност на един дисциплиниран земеделски труд, който подлага своевременно засяване, своевременна жетва, своевременно подмятане, своевременна есенна дълбока оран и пр. В съвкупност на всички тези дейности ние ще успеем да разрешим големия въпрос срещу засушаванията, които периодично все по-често и по-често ни навещават.

Другарят Радков постави въпроса за използването на съветските специалисти, нашите съюзници, които са ни обещали пълна подкрепа в техническо отношение и в името на която подкрепа и спогодба за техническа помощ през 1947 г. и 1948 г. получихме такава помощ от вежди руски специалисти. След като изпитахме добрите резултати от тяхното общуване с нашите инженери и техници, след като опитахме насърченията, които получихме лично от тях по провеждането на много от нашите проекти в областта на водното стопанство, ние направихме нови постъпки и очакваме — имаме вече и съобщения за това — че тези наши постъпки се удовлетворяват и ние до края на месец февруари вероятно ще получим оттам още 9 души специалисти, които ще дойдат да засилят нашата млада организация Енергохидропроект, чрез което да тласнем напред всички проучвания в областта на водното стопанство, а също така и проектирането на различните обекти, които проучванията ще ни посочат като полезни и възможни, и по той начин ние ще можем наистина да създадем ново темпо, засилено темпо в строежа на нашите водно-стопански обекти.

Ето, драги другари, онова, което смятах, че с няколко думи бих могъл да ви кажа, за да поясня и да очертая с данните, които ви дадох, голямото значение на материята на законопроекта за водостопанството, очакванията, които можем да имаме в резултат в неговото приложение, и да ви помоля да гласувате за тоя законопроект. (Ръкоплескания)

Председателстващ Атанас Драгиев: По законопроекта няма записани други оратори. Ще пристъпим към гласуване.

Моля ония другари народни представители, които приемат по принцип, на първо четене, законопроекта за водостопанството, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Съобщавам на другарите народни представители, че са постъпили още следните законопроекти:

От Министерството на земеделието — законопроект за изменение и допълнение на закона за връщане имотите на преселниците тракийци от Беломорска Тракия.

От Министерството на финансите — законопроект за изменение и допълнение на закона за данъка върху оборота.

От Министерството на правосъдието — законопроект за изменение на наказателния закон.

Тия законопроекти са отпечатани и раздадени на другарите народни представители.

Дневният ред на днешното заседание е изчерпан.

Следващото заседание ще се състои утре, 3 февруари, в 15 ч., със следния дневен ред:

Второ четене на законопроекта:

1. За водостопанството.

Първо четене на законопроекта:

2. За изменение и допълнение на закона за данъка върху оборота.

3. За изменение на закона за монопола на спирта и подсладените спиртни напитки и търговия с плодови ракии и вино.

4. За трудово-производителните занаятчийски кооперации.

Моля ония другари народни представители, които са съгласни с прочетенния дневен ред за утре, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Обявявам заседанието за закрито.

(Закрито в 18 ч. 10 м.)

Подпредседател: АТАНАС ДРАГИЕВ

Секретари:

ТОДОР ТИХОЛОВ

ЕФРЕМ МИТЕВ

Началник на Стенографското отделение: ТОДОР АНГЕЛИЕВ